

Universitatea Babeş-Bolyai
Facultatea de Ştiinţe Economice şi Gestiunea Afacerilor
Catedra de Contabilitate şi Audit

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Auditul în governanţa corporativă

Conducător ştiinţific
Prof.univ.dr. Adriana Tiron Tudor

Doctorand
Fülöp Melinda Timea

Cluj-Napoca
2011

Cuprinsul rezumatului tezei de doctorat

Structura tezei de doctorat	2
Cuvinte cheie.....	4
Introducere	5
Metodologia cercetării	9
Prezentarea sintetică a capitolelor tezei de doctorat și concluzii desprinse.....	15
Perspectivă ale cercetării	27
Referințe bibliografice	28

Structura tezei de doctorat

CAPITOLUL 1

GUVERNANȚA CORPORATIVĂ – TEORII ȘI REGLEMENTĂRI

- 1.1. Definierea conceptului de guvernanză corporativă
- 1.2. Teoriile de bază ale guvernanzei corporative
- 1.3. Faimoasele scandaluri financiare – premisă a noii ere a guvernării entității corporative
- 1.4. Adoptarea codurilor de bună practică de guvernanză corporativă
 - 1.4.1. Evoluția codurilor de guvernanză corporativă
 - 1.4.2. Evoluția codurilor de guvernanză corporativă la nivelul UE
 - 1.4.3. Comparație privind codurile de guvernanză corporativă din România și Germania

CAPITOLUL 2

TRECEREA DE LA GUVERNANȚA CORPORATIVĂ LA GUVERNANȚA CORPORATIVĂ EFICIENTĂ

- 2.1. Guvernanză corporativă eficientă
 - 2.1.1. Noutatea conceptului de guvernare corporativă eficientă
 - 2.1.2. Rolul respectării principiului transparenței în realizarea unei guvernanzei corporative eficiente
 - 2.1.3. Principiului transparenței în recomandările și reglementările UE și BVB
 - 2.1.4. Preluarea recomandărilor BVB privind principiul transparenței de către entitățile cotate
 - 2.1.5. Exemplu de bună practică în aplicarea principiului transparenței – Transelectrica
 - 2.1.6. Analiza gradului de aplicare a recomandărilor privind completarea Declarației „Aplici sau Explici” de către societățile cotate la Bursa de Valori București
- 2.2. Practicile de guvernanză corporativă eficientă ale societăților cotate la Bursa de Valori București
- 2.3. Practicile de guvernanză corporativă eficientă ale societăților cotate la Bursa de Valori Frankfurt
- 2.4. Comparație între practicile de guvernanză corporativă ale României și Germaniei

CAPITOLUL 3

COMPLEXITATEA FUNCȚIEI DE AUDIT ÎN CADRUL GUVERNANȚEI CORPORATIVE

- 3.1. Importanța auditului în guvernanză corporativă
- 3.2. Sfera de cuprindere a funcției de audit
- 3.3. Abordarea tripartită a auditului
- 3.4. Relația dintre elementele componente ale funcției de audit
- 3.5. Abordarea rolului auditului în cadrul guvernanzei corporative în literatura științifică românească

CAPITOLUL 4

AUDITUL INTERN ÎN GUVERNANȚA CORPORATIVĂ

- 4.1. Auditul intern – Element cheie ale unei guvernări corporative eficiente
- 4.2. Poziționarea auditului intern în sfera guvernanzei corporative din punct de vedere al Standardelor internaționale de audit intern

- 4.3. Calitatea auditului intern din perspectiva guvernancei corporative
- 4.4. Organizarea auditului intern în România
- 4.6. Organizarea auditului intern în Germania

CAPITOLUL 5

COMITETELE DE AUDIT ÎN GUVERNANȚA CORPORATIVĂ

- 5.1. Rolul și importanța comitetelor de audit
- 5.2. Abordarea comitetelor de audit din perspectiva reglementărilor europene
- 5.3. Influența existenței comitetelor de audit asupra valorii de piață a firmei
- 5.4. Organizarea comitetelor de audit în Germania
- 5.5. Studiu de caz privind organizarea comitetelor de audit în România
- 5.6. Propuneri de bune practici privind comitetele de audit aplicabile modelului românesc de guvernare corporativă

CAPITOLUL 6

AUDITUL EXTERN ÎN GUVERNANȚA CORPORATIVĂ

- 6.1. Dezbateri privind conceptual de audit extern
 - 6.1.1. Definierea auditului public extern
 - 6.1.2. Audit privat extern versus audit public extern sau un singur set de standarde?
- 6.2. Dezvoltarea auditului statutar în Uniunea Europeană
 - 6.2.1. Organisme de reglementare ale auditului statutar la nivelul Uniunii Europene
 - 6.2.2. Demersuri realizate privind clarificarea conceptului de audit statutar
 - 6.2.3. Preluarea reglementărilor Directivei în statele membre
- 6.3. Rolul auditului extern în realizarea unei guvernance corporative eficiente
- 6.4. Preferința entităților cotate pentru a fi auditate de către Big Four

CAPITOLUL 7

MODEL CONCEPTUAL PRIVIND ROLUL FUNCȚIEI DE AUDIT ÎN REALIZAREA UNEI GUVERNANȚE CORPORATIVE EFICIENTE

- 7.1. Modelarea conceptuală - instrument de reprezentare a funcției de audit în cadrul guvernării corporative
- 7.2. Elementele componente ale modelului conceptual și interacțiunea sinergică a elementelor componente

CONCLUZII, LIMITE ȘI PERSPECTIVE ALE CERCETĂRII

Cuvinte cheie

Guvernanța corporativă, guvernanța corporativă eficientă, funcția de audit, auditul intern, auditul extern, comitetele de audit, control intern, consiliul administrativ, managementul riscului, raportarea financiară, raportarea nefinanciară, Cod de guvernanță corporativă, Codul de bune practici de guvernanță corporativă, transparență, principiile guvernanței corporative Declarația Aplici sau Explici, practici privind organizarea auditului intern, practici privind organizarea comitetelor de audit, preferința entităților de a fi auditate de către Big Four.

Introducere

În realizarea acestei lucrări, cercetătorul și-a propus o abordare de la internațional la național, axându-se îndeosebi asupra studiilor comparative realizate asupra diverselor problematici ale guvernantei corporative și auditului, pornind de la premisa că realizarea unor sinteze a rezultatelor acestor studii comparative este esențială pentru creșterea gradului de cunoaștere a rolului auditului în cadrul guvernantei corporative, ele putând deveni lecții reale de aplicabilitate practică a diferitelor aspecte ale auditului, având astfel posibilitatea de a contura bunele practici ale guvernantei corporative în general, și al auditului, în special. Înscriem în gama beneficiilor ale unei astfel de proiect de cercetare posibilitatea de a identifica și de a cunoaște bunele practici internaționale în domeniul guvernantei corporative și a auditului, care să contribuie la evoluția auditului din România.

Guvernanța corporativă ca mediu / cadrul în care evoluează funcția de audit, a fost analizată din punct de vedere conceptual pornind de la definiția unanim recunoscută regăsită în principiile OECD și continuând cu atributele guvernării corporative prin prisma principiilor care o definesc.

În continuare am aprofundat teoriile care stau la baza guvernantei corporative. Urmând să prezentăm faimoasele eșecuri financiare care stau la baza evoluției guvernantei corporative și care, totodată, constituie o premisă a noii ere a guvernării corporative.

În urma delimitării conceptuale și a aprofundării teoriilor care stau la baza guvernantei corporative am analizat adoptarea codurilor de bună practică, reglementări pe care le-am grupat în funcție de țara de origine. Mai mult decât atât, am analizat adoptarea codurilor de guvernanță corporativă la nivelul Uniunii Europene. În completarea studiilor teoretice am analizat gradul de similitudine și disimilitudine ale codurilor de guvernanță corporativă România-Germania.

Astfel, considerăm că unei guvernante corporative i se poate atașa atributul de eficientă, numai dacă se respectă întocmai toate recomandările și principiile OECD emise în acest sens. Scopul nostru a fost să detaliem principiul transparenței, cel care are o legătură directă cu subiectul supus cercetării. În acest sens, am studiat modul în care s-a preluat principiul transparenței în reglementările și recomandările BVB.

În completarea studiului teoretic am analizat modul în care se aplică acest principiu al transparenței de către societățile românești cotate în categoria I BVB și am prezentat pe larg un exemplu de bune practici, respectiv am realizat un studiu de caz axat pe societatea Transelectrica.

Studiul de caz l-am completat cu o analiză detaliată a Declarației „Aplici sau Explici” pe anul 2010 pentru categoria I BVB. În completare, pentru a putea compara bunele practici și modul în care acest principiu al transparenței este respectat am realizat un studiu al societăților germane cotate în DAX, și am prezentat modul de conformare sau neconformare cu recomandările codului de guvernanță corporativă.

Capitolul trei a fost dedicat analizei funcției de audit în cadrul guvernancei corporative. În acest sens am pornit de la importanța auditului în guvernancea corporativă, abordând cele trei funcții de audit. Pentru a sublinia importanța funcției de audit am considerat necesară abordarea sferei de cuprindere a funcției de audit. În acest sens am realizat o delimitare conceptuală a celor trei elemente: raportare financiară/ nefinanciară, control intern și managementul riscului cât și relația acestora cu funcția de audit.

În continuare, am studiat modul în care relaționează auditul extern cu auditul intern și comitetele de audit, dezvoltând ideea unui singure funcții de audit la nivelul entității care să le încorporeze pe cele trei.

Elementul central al prezentului capitol vizează abordarea rolului auditului în cadrul guvernancei corporative în literatura științifică românească. Fundamentul acestui studiu este realizat prin sintetizarea stadiului actual al cunoașterii privind rolul auditului în guvernancea corporativă atât printr-o cercetare cantitativă cât și printr-o cercetare calitativă de unde am extras principalele direcții de cercetare: dezvoltări internaționale privind guvernancea corporativă, dezvoltări ale guvernancei corporative în România, auditul intern în guvernancea corporativă, comitetele de audit în guvernancea corporativă, auditul extern în guvernancea corporativă, relația audit intern-comitete de audit –audit extern în contextul guvernancei corporative și alte aspecte privind guvernancea corporativă.

În capitolul patru clarificăm relația dintre auditul intern și guvernancea corporativă și rolul care îi revine auditului intern în realizarea unei bune guvernări corporative. Datorită importanței pe care o are auditul intern în guvernancea corporativă, un prim pas în demersul nostru științific a constat în delimitarea conceptuală a auditului intern, urmată de poziționarea auditului intern în sfera guvernării corporative din punct de vedere al Standardelor Internaționale de Audit. Încadrându-se în aria preocupărilor noastre și fiind strict legat de scopul cercetării noastre, am analizat modul de organizare a activității de audit în România și Germania.

Capitolul cinci aduce lumină privind rolul și importanța comitetelor de audit în guvernancea corporativă. În acest sens am considerat necesară analiza literaturii de specialitate pentru a evidenția importanța și necesitatea comitetelor de audit în cadrul unei entități în consolidarea controalelor financiare.

În urma determinării rolului și a importanței pe care o au comitetele de audit în cadrul entității am considerat necesară abordarea comitetelor de audit din perspectiva directivelor Europene.

Pentru a consolida studiul teoretic am analizat organizarea comitetelor de audit în Germania și România. Datele care au fost analizate în acest caz au fost extrase din rapoartele anuale postate public a primelor două categorii (DAX, TecDAX) ale Bursei de Valori din Frankfurt și declarația "Aplici sau Explici" pentru categoria I ale Bursei de Valori București.

În capitolul 6 clarificăm relația dintre auditul extern și guvernanta corporativă și rolul care îi revine auditului extern în realizarea unei guvernante corporative eficiente, condiție stringentă în contextul actual, pentru supraviețuirea, continuarea și dezvoltarea activității entităților.

Tematica guvernantei corporative este relativ nouă pe plan național iar abordarea rolului auditului extern în guvernanta corporativă are o deosebită importanță practică. Datorită celor expuse mai sus, în prezentul capitol am stabilit mai întâi pilonii cercetării: auditul extern și guvernanta corporativă, iar apoi am determinat legătura dintre cei doi piloni și modul în care această legătură poate fi îmbunătățită, astfel încât auditul extern să contribuie activ la eficientizarea guvernării corporative.

Un prim pas în demersul nostru științific a constat în delimitarea conceptuală a auditului extern, cu detalierea formelor sale, în funcție de sectoarele în care se desfășoară, printr-o abordare pe trei nivele internațional, european și național. De mare actualitate la nivel internațional este dezbateră privind unificarea seturilor de standarde internaționale de audit ale sectorului public și privat, dezbateră pe care am analizat-o și noi și am exprimat un punct de vedere argumentat.

La nivel european încă din anul 1996 se întreprind eforturi deosebite pentru realizarea unui singur set de reglementări privind auditul situațiilor financiare anuale, care să fie preluat în reglementările naționale ale tuturor statelor membre. Fiind la curent cu acest amplu demers am dezvoltat un studiu privind dezvoltarea auditului statutar în Uniunea Europeană, pe următoarele linii definitorii: efortul organismelor de reglementare ale auditului statutar la nivelul Uniunii Europene; demersurile realizate privind clarificarea conceptului de audit statutar și modul de preluarea a reglementărilor Directivei a VIII-a în statele membre.

Continuând cercetarea tot pe palier național am analizat practicile de guvernanta corporativă eficientă ale societăților comerciale cotate la BVB la nivelul anului 2009, printr-un studiu comparativ ce abordează pe de o parte, un eșantion de 101 entități din categoria I, II, III și RASDAQ analizat de către Asociația Oamenilor de Afaceri Canadieni și care prezintă rezultate medii pentru întreg eșantionul, iar pe de altă parte eșantionul format din entitățile din categoria I BVB. Rezultatele studiului confirmă ipoteza formulată conform căreia entitățile din categoria I BVB sunt mai receptive la preluarea recomandărilor privind transparența, unul din elementele ce contribuie la realizarea unei guvernante corporative eficiente.

Elementul central al studiului nostru vizează rolul activ pe care auditul extern trebuie să îl dețină în cadrul unei guvernante corporative ce dorește să devină eficientă. Fundamentul acestui studiu este realizat prin sintetizarea stadiului actual al cunoașterii privind rolul auditului extern în guvernanta corporativă eficientă atât printr-o abordare teoretico – conceptuală prin prisma teoriilor motivaționale, a agenției, a asigurării și a părților interesate, cât și printr-o abordare practică – empirică pe baza literaturii de specialitate de unde am extras elementele definitorii ale calității activității de audit: reputația, competențele echipei de audit, independența auditorilor precum și reducerea costurilor.

Una dintre ideile des întâlnite în literatura de specialitate susține preferința entităților mari pentru a fi auditate de către cele mai mari firme de audit, argumentul cel mai des utilizat pentru susținerea acestei preferințe vizează calitatea acestui audit. Încadrându-se în aria preocupărilor noastre și fiind strict legat de scopul cercetării noastre, am studiat dacă această preferință este valabilă și în cazul entităților cotate la BVB din categoria I, știut fiind faptul că România este o țară emergentă iar piața sa de capital este în dezvoltare.

Pe baza elementelor identificate pe parcursul cercetării ne aducem aportul la cunoașterea domeniului printr-o propunere de model conceptual care să marcheze rolul funcției de audit în realizarea unei guvernante corporative eficiente.

În încheierea demersului nostru științific prezentăm principalele concluzii ce punctează rezultatele cercetărilor întreprinse și perspectivele cercetării.

Metodologia cercetării

Cercetarea efectuată abordează interdisciplinar „*Auditul în governanța corporativă*” prin tratarea aspectelor privind: managementul entităților în contextul guvernării corporative; relația dintre diferite forme de control și auditului din interiorul și exteriorul entității, precum și rolul funcției de audit în governanța corporativă eficientă, prin creșterea încrederii utilizatorilor în setul de situații financiare.

Având în vedere realizarea obiectivelor propuse în cadrul cercetării, demersul nostru științific se bazează pe o abordare deductivă de la general la particular ce îmbină studiile cantitative cu cele calitative la nivelul fiecărui capitol. În prima parte a fiecărui capitol pentru aprofundarea subiectelor de interes, cercetarea are un caracter preponderent calitativ. Această metodă nu necesită testarea unor ipoteze enunțate ex-ante. Cunoștințele teoretice sunt folosite în vederea unei mai bune înțelegeri a unui fenomen și nu pentru a realiza supoziții (Siti-Nabiha, 2009). Printre aspectele care au fost aprofundate prin cercetarea calitativă se numără: teoriile de bază ale guvernantei corporative și definirea conceptului de guvernanta corporativă, a guvernantei corporative eficiente, importanța auditului în guvernanta corporativă, auditul intern element cheie al unei guvernante corporative eficiente, calitatea auditului intern din perspectiva guvernantei corporative, rolul și importanța comitetelor de audit, dezbaterile științifice privind auditul extern și poziționarea funcției de audit în cadrul guvernantei corporative.

Cercetarea calitativă realizată s-a bazat în mare parte pe metode interpretative pentru înțelegerea efectelor pe care guvernanta corporativă le exercită asupra contabilității și auditului. De asemenea, în cadrul lucrării se regăsesc și metode critice în special în abordarea cadrului legal și profesional în care se poziționează în România și Germania.

Printre metodele specifice științelor socio-umane, care au fost folosite în cadrul cercetării calitative întreprinse se numără: observarea neparticipativă, analiza documentelor și comparația. Abordarea neparticipativă se datorează naturii domeniului de cercetare și a stadiului actual de cunoaștere în domeniul de interes. Totuși prin comparațiile realizate, opiniile proprii exprimate și concluziile formulate se relevă aspectele participative ale cercetării și relevanța informațiilor transmise. Din perspectiva criteriului temporar, metodele folosite sunt preponderent transversale, adoptate pentru identificarea relațiilor de cauzalitate, dependență sau influență între domeniul guvernantei corporative și auditului. Elemente specifice metodelor longitudinale se regăsesc în analiza efectuată asupra evoluției poziției și implicării organismelor profesionale internaționale și autohtone în dezvoltarea domeniului de interes, respectiv în urmărirea evoluției cadrului legislativ.

Dacă în prima parte cercetarea realizată este eminentă calitativă, în ultima parte, studiul realizat se încadrează în aria cercetărilor cantitative care are la bază curentul pozitivist. Prin dimensionarea și analiza variabilelor, ipotezele formulate și testate, identificarea și argumentarea relațiilor dintre aspectele abordate, am încercat să reliefăm natura și amploarea influenței funcției de audit asupra guvernantei corporative. Metodele de cercetare sunt: analiza

comparativă transversală și observația neparticipativă, regăsindu-se în același timp și elemente specifice curentului interpretativ.

Prin îmbinarea cercetării calitative cu cea cantitativă sperăm că am reușit să surprindem valențele teoretice și provocările practice pe care le ridică auditul în guvernanta corporativă, ceea ce justifică demersul realizat și deschide noi direcții pentru cercetările viitoare.

Punctul de pornire al cercetării se bazează pe stadiul actual al cunoașterii conceptelor cheie: funcția de audit și guvernare corporativă.

În vederea aprofundării stadiului actual al cunoașterii am realizat o delimitare conceptuală a termenului de guvernanta corporativă, prin studierea literaturii de specialitate și a reglementărilor de unde am cules informațiile necesare prelucrării ulterioare.

Într-un prim pas am luat în considerare delimitarea conceptului de guvernanta corporativă prin prisma definițiilor regăsite în literatura de specialitate, reglementările și recomandările de bune practici ale guvernantei corporative, urmate de analiza teoriilor care stau la baza guvernantei corporative.

Pentru a puncta principalele motive care au stat la baza evoluției bunelor practici de guvernanta corporativă am recurs la prezentarea faimoaselor scandaluri financiare.

În vederea punctării principalelor evoluții ale conceptului de guvernanta corporativă, necesare înțelegerii stadiului actual al dezvoltării guvernantei corporative, am utilizat o abordare evolutivă, pornind de la primele apariții ale codurilor de guvernanta corporativă din diferite țări și până în prezent.

Focalizându-ne în continuare numai pe codurile de guvernanta corporativă din România și Germania, am realizat un studiu comparativ pentru care inițial pe baza codurilor de guvernanta corporativă, am determinat criteriile pe baza cărora am efectuat comparația: structurile de guvernanta corporativă, acționarii și adunarea generală a acționarilor, consiliul de supraveghere, rolul și drepturile consiliului de administrație, transparența, auditarea și raportarea situațiilor financiare, regimul informației corporative și responsabilitatea socială. Scopul acestei cercetări cantitative a fost de a determina gradul de similitudine și disimilitudine prin utilizarea coeficienților Jacard, dintre codurile de guvernanta corporativă a celor două țări și având ca etalon codul de bune practici de guvernanta corporativă emis de OECD.

Conceptul de guvernanta a fost abordat atât prin prisma Principiilor de Guvernanta Corporativă emise de OECD cât și din perspectiva preluării acestor principii la nivel național și a rolului lor în realizarea unui guvernări corporative eficiente. Pornind de la sintetic înspre analitic, în continuare am detaliat importanța respectării principiului transparenței și am efectuat un studiu de caz privind respectarea principiului transparenței de către entitățile românești și cele din Germania.

În cadrul studiului de caz privind practicile de guvernare corporativă eficientă a societăților cotate la Bursa de Valori București am apelat la metoda observației neparticipative care, conform lui Krüger (1988) prezintă o serie de avantaje deoarece permite o obținere relativ ușoară și necostisitoare de informații atunci când respondenții nu sunt dispuși să le ofere. În acest mod am obținut informații directe multiple, neprelucrate, neinterpretate. În colectarea datelor am avut în vedere patru elemente definitorii ale aplicării elementelor de guvernare și de transparență de către entități: transparența entităților prin existența unei pagini web, existența unor informații privind guvernarea corporativă la nivelul paginii web, prezentarea comitetului de audit ca și structură și componentă.

În completarea acestui studiu am analizat Declarația "Aplici sau Explici" completată de entitățile din categoria I BVB în vederea determinării gradului de conformare sau neconformare cu recomandările codului de guvernare corporativă. Apelând și în acest caz la observația neparticipativă, în colectarea datelor am avut în vedere declarația "Aplici sau Explici" a celor 25 de entități din categoria I BVB.

Pentru a putea prezenta tendința practicilor de guvernare corporativă eficientă la nivel comparativ am considerat necesară prezentarea situației din Germania. Astfel am recurs la aceeași metodă de studiu ca și în cazul societăților din România, analizând cele patru elemente definitorii.

În continuarea demersului științific am aprofundat stadiul actual al cunoașterii privind conceptul de audit și guvernare corporativă, prin studierea literaturii de specialitate. Focalizându-ne în continuare numai pe aria de cuprindere a funcției de audit la nivelul societăților comerciale, relația auditului extern cu auditul intern și comitetele de audit a fost abordată atât prin prisma aspectelor tratate în literatura de specialitate cât și prin prisma reglementărilor privind activitatea desfășurată de aceste funcții de audit.

În ce privește abordarea rolului auditului în cadrul guvernării corporative în literatura de specialitate românească, al cărui obiectiv este delimitarea stadiului actual al cunoașterii în domeniul auditului în guvernarea corporativă, am utilizat ca metodă de cercetare analiza de conținut. Aceasta a avut loc în trei etape: preanaliza, exploatarea materialului, respectiv prelucrarea și interpretarea rezultatelor. În prima fază am realizat organizarea propriu-zisă, prin sistematizarea ideilor de pornire, alegerea documentelor ce vor fi supuse analizei și formularea obiectivelor. În continuare, în faza de exploatare a materialului, am efectuat codarea articolelor în funcție de caracteristicile urmărite și am analizat conținutul acestora, urmând ca, în etapa destinată prelucrării și interpretării rezultatelor, să prelucrăm rezultatele brute printr-o analiză cantitativă, respectiv o analiză calitativă. Astfel, la nivelul acestui capitol am îmbinat analiza cantitativă cu cea calitativă, folosind metoda observației neparticipative în colectarea datelor necesare realizării acestora.

Pentru a aprofunda stadiul actual al cunoașterii privind auditul intern în guvernarea corporativă am analizat literatura de specialitate și reglementările la nivel internațional. Urmată de o analiză a organismelor de reglementare a activității de audit la nivel național România și Germania, în vederea abordării comparative a celor două sisteme de reglementare.

Noțiunea de comitete de audit a fost abordată prin studierea referințelor bibliografice formate din articole științifice și reglementări la nivelul Uniunii Europene de unde am cules informațiile necesare prelucrării ulterioare care a stat la baza formulării unor concluzii pertinente.

În urma delimitării conceptuale a comitetelor de audit am realizat un studiu de caz în vederea determinării modului de organizare a comitetelor de audit în entitățile din Germania. La baza acestui studiu de caz a stat observația neparticipativă în vederea colectării datelor. În urma colectării datelor acestea au fost supuse unei analize amănunțite în vederea pregătirii datelor și în vederea prelucrării acestor. În continuare am prelucrat datele și în urma prelucrării, am recurs la datele obținute.

Pentru a aprofunda rolul și importanța comitetelor de audit am continuat cercetarea cu un studiu empiric privind comitetele de audit. În acest sens am apelat la metoda corelației. Metoda corelației se folosește în studiul relațiilor de cauzalitate de tip stocastic dintre fenomenul economic și factorii săi. Utilizarea metodei este complexă și implică mai multe etape: stabilirea legăturii de cauzalitate, selectarea factorilor cauză, alegerea formei funcției prin reprezentarea grafică a datelor corelate (cele mai întâlnite funcții: modelul liniar simplu, modelul hiperbolic, modelul parabolic, modelul exponențial), determinarea coeficientului de corelație R care exprimă intensitatea legăturii dintre variabile, calcularea coeficientului de determinație care se obține prin ridicarea la pătrat R^2 și utilizarea unor teste de semnificație pentru valorile R și R^2 , urmată de verificarea ipotezelor și interpretarea datelor obținute.

În vederea realizării unei comparații privind organizarea comitetelor de audit am procedat la analiza situației în cadrul societăților românești. În acest sens, am apelat la observația neparticipativă pentru a colecta datele din Declarația "Aplici sau Explici" pe anul 2010 pentru entitățile luate în eșantion. În urma analizei datelor am proiectat rezultatele obținute.

Astfel, în urma detalierii rezultatelor obținute am abordat organizarea comitetelor de audit prin intermediul unei perspective comparative a modului de organizare din cadrul societăților din România și Germania.

Pentru a aprofunda stadiul actual al cunoașterii privind auditul extern am realizat o delimitare conceptuală a termenilor de audit extern și guvernare corporativă, prin studierea referințelor bibliografice formate din reglementări ale organismelor profesionale și articole științifice din literatura de specialitate de unde am cules informațiile necesare prelucrării ulterioare. Prelucrarea a constat în stabilirea legăturilor dintre date, corelarea lor, sintetizarea rezultatelor obținute, interpretarea lor și formularea concluziilor.

În vederea delimitării conceptuale a auditului extern, am luat în considerare mai întâi delimitarea financiar – statutar din punct de vedere al definiției date de către organismele profesionale. Am realizat un studiu comparativ pentru care, inițial pe baza literaturii de specialitate am determinat criteriile pe baza cărora am efectuat comparația: acțiunea, obiectul auditului, cine auditează, cum auditează, ce rezultă și caracterul obligatoriu / voluntar. Dintre cele două forme ale metodei

comparative: *analogică* – care presupune compararea asemănărilor și *antidotică* – care presupune compararea diferențelor dintre fenomene, am folosit-o pe cea analogică deoarece am dorit să scoatem în evidență elementele comune.

Pentru a puncta principalele momente ale cristalizării conceptului de audit extern în România, necesar înțelegerii stadiului actual al dezvoltării auditului extern, am utilizat o abordare evolutivă, de la primele menționări ale auditului extern până în prezent de către organismele profesionale și reglementări.

În vederea diferențierii auditului extern în funcție de sectoarele de activitate public sau privat am recurs din nou la o analiză comparativă a textelor emise de organismele profesionale și de reglementare de la nivel internațional, european și național, pe cele două sectoare public și privat, pe baza următoarelor criterii: nivelul reglementărilor, sectorul de activitate, forma reglementărilor și organismul de reglementare. Scopul acestei analize a fost de a determina asemănările și deosebirile dintre auditul extern efectuat în cele două sectoare.

Tendența de unificare a reglementărilor privind auditul extern între cele două sectoare de activitate este o temă de actualitate, astfel dorim să subliniem importanța sa printr-o abordare cronologică, de la primele tendințe și până în prezent cu dezvoltarea stadiului actual al acestui proces.

Focalizându-ne în continuare numai pe aria de cuprindere a auditului extern de la nivelul societăților comerciale, pe relația auditului extern cu auditul intern și pe comitetele de audit cercetarea a fost abordată atât prin prisma aspectelor tratate în literatura de specialitate cât și prin prisma reglementărilor privind activitatea desfășurată de aceste funcții de audit.

Pentru a putea prezenta tendința de armonizare a auditului statutar la nivelul Uniunii Europene am realizat un studiu longitudinal / cronologic ce surprinde principalele repere care marchează evoluția acestui proces, prezentarea organismelor de reglementare și reacția statelor membre. Un alt element vizat a fost gradul de adoptare a reglementărilor Directivei a VIII-a de către statele membre în legislația națională. În acest sens am aplicat o metodă transversală întregită printr-o abordare bilaterală cantitativ – calitativă.

Rolul auditului extern în realizarea unei guvernante corporative eficiente a fost analizat prin realizarea unui studiu al literaturii de specialitate din perspectiva a două paliere: teoretico – conceptual prin prisma teoriilor economice și practic – empiric pe baza literaturii de specialitate de unde am extras printr-o analiză de conținut elementele definitorii ale calității activității de audit: reputația, competențele echipei de audit, independența auditorilor precum și reducerea costurilor.

Încadrându-se în domeniul de studiu am evaluat în continuare preferința entităților cotate pentru a fi auditate de către Big Four pe baza unei analize de conținut a rapoartelor de audit pentru perioada 2005-2009 postate public, colectate de pe site-urile lor acesta fiind de fapt o observație neparticipativă.

În urma analizei efectuate concluzionăm că entitățile românești cotate la BVB manifestă aceeași preferință ca acelea cotate pe piețele internaționale pentru a fi auditate de către marile firme de audit. În plus, pe baza datelor colectate am putut emite mai multe concluzii ce definesc piața de audit din România cu exemplificare pe entitățile cotate BVB.

În vederea sublinierii importanței pe care o are funcția de audit în eficientizarea guvernantei corporative am realizat un model conceptual. Am ales această variantă deoarece prin intermediul unui model conceptual putem reflecta cel mai bine realitatea obiectului supus modelării folosind un ansamblu de concepte și reguli de combinare a acestora. În vederea elaborării modelului conceptual am luat în considerare cele trei aspecte ale analizei obiectului supus modelării și anume: în prima etapă, *analiza structurală, statică ce ne-a permis să studiem componentele* obiectului supus modelării precum și *legăturile* stabilite între acestea; în a doua etapă *analiza comportamentală (temporală), dinamică prin intermediul căruia am studiat: stările* prin care trec componentele și legăturile obiectului ca reacție la apariția unor anumite evenimente externe, precum și a efectelor provocate asupra acestora în perioada *tranziției* de la o stare la alta; iar în ultima fază *analiza funcțională* – cu ajutorul căreia am studiat transformările produse în componentele și legăturile obiectului pentru satisfacerea cerințelor determinate de funcționarea sistemului (cerințele informaționale).

Subscriem ideii conform căreia finalizarea unui demers științific este un nou început pentru dezvoltări ulterioare sau noi abordări în domeniul cercetării. Astfel încheiem cercetarea de față cu o serie de concluzii, limite și perspective ale cercetării.

Prezentarea sintetică a capitolelor tezei de doctorat și concluzii desprinse

Pentru atingerea obiectivelor propuse în cadrul cercetării, demersul nostru științific s-a bazat pe o abordare deductivă de la general la particular. Astfel baza de pornire în cercetarea noastră a constituit-o definirea guvernantei corporative din perspectiva cercetătorilor consacrați ai domeniului Tricker, Cadbury, Mallin, Shleifer & Vishny, Hofstetter, Capulong et al., a diferitelor organisme internaționale cum ar fi: Banca Mondială, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Federația Internațională a Contabililor (IFAC), a codurilor de guvernanta corporativă. În opinia noastră Cadbury inițiatorul primului cod de guvernanta corporativă a sintetizat foarte bine acest concept. Guvernanta corporativă reprezintă sistemul prin care companiile sunt conduse.

Din analiza definițiilor date guvernantei corporative de-a lungul timpului și a dezbaterilor științifice pe acest subiect am desprins o serie de întrebări care numai în timp își vor găsi răspunsul: care dintre modelele de guvernanta corporativă existente în lume este mai bun și mai eficace și care va ajunge să fie predominant. Supremația va aparține modelului anglo-american de guvernare corporativă? (Hansmann & Kraakman, 2001) sau celui european? Există o convergență în guvernarea corporativă la nivel global? (Hopt et al, 1998; Coffee, 1999; Gilson, 2001). În contextul actual postcriză economică la baza guvernantei corporative trebuie să stea principii sau reguli?

Pe lângă teoriile clasice pe care se fundamentează guvernanta corporativă de natură etnocentrică: teoria administrație, teoria părților interesate, teoria agenției am prezentat o nouă teorie și am demonstrat că ea poate să constituie un fundament viabil pentru guvernanta corporativă.

Această teorie vizează costurile de tranzacție și se regăsește în literatura de specialitate ca Transaction cost theory. Spre deosebire de teoria agenției, teoria costurilor de tranzacție utilizează în mod explicit conceptul de guvernare. Aceasta teorie susține ca firma este o structură ierarhică relativ eficient, care servește pentru realizarea relațiilor contractuale. Principala preocupare a teoriei costurilor de tranzacție este „să explice efectuarea tranzacțiilor prin prisma eficienței structurilor de guvernanta corporativă ales în așa fel încât să gestioneze toate tranzacțiile” (Wieland 2005).

Teoria se bazează pe o abordare pe abordarea lui Kenneth Arrow cu privire la costul tranzacțiilor, ca „cheltuielile de funcționare a sistemului economic” (Arrow, 1969). Williamson, fondator al teoriei economice a costurilor de tranzacție, consideră că „studiul guvernantei cuprinde: identificarea, explicarea și combaterea tuturor tipurilor de contracte riscante” (Williamson, 1996). Pentru Williamson (la fel ca și pentru Coase în 1937), firmele și piețele sunt considerate ca fiind modele alternative de guvernare și alocare a activităților între entități și piețe nu trebuie considerată ca un element prestabilit ci ca un element care derivă din relațiile dintre cele două. Pentru Williamson, regimurile de guvernare includ atât structurile și regulile

oficiale, formalizate cât și cele informale. Problema guvernancei corporative în contextul acestei teorii se referă mai degrabă la realizarea efectivă și eficientă a operațiunilor de către companiile în armonie cu mediul lor cultural și politic decât la protecția drepturilor de proprietate ale acționarilor (Williamson, 1996).

Desigur că pe lângă costurile tranzacțiilor trebuie să fie luate în considerare și costurile agenției rezultate din relația divergentă dintre manager și interesele acționarilor și asimetria informațională, costuri care au la bază două surse: costurile inerente datorate utilizării unui agent (de exemplu riscul ca agenții să utilizeze resursele entității în scop propriu) și costurile pe care le implică protejarea împotriva riscurilor asociate utilizării unui agent (de exemplu costurile aferente elaborării situațiilor financiare sau a utilizării plăților pe baza de acțiuni astfel încât să existe o corelare între interesele agențiilor, managerilor și a acționarilor.

Pentru punerea în practică a conceptului de guvernance corporativă s-au dezvoltat o serie de coduri de bune practici. Tot în capitolul 1 am realizat, printr-o abordare evolutivă un studiu longitudinal privind adoptarea codurilor de bună practică de guvernance corporativă, ce ia în considerare o perioadă de 20 de ani (1991-2011) și analizează elementele de noutate introduse de fiecare dintre următoarele rapoarte, pe care le considerăm fundamentul guvernancei corporative din punct de vedere al implicației pe care o are funcția de audit: OECD 1998, Cadbury UK 1992, Greenbury UK 1995, Hampel UK 1998, Combined Code UK 1998, Turnbull UK 1999, Higgs and Smith UK 2003, Treadway SUA 1987, Blue Ribbon SUA 1999, Sarbanes Oxley SUA 2002, SEC.

La nivel european am abordat evoluția codurilor de guvernance corporativă în țările membre UE făcând distincția între elaborarea și adoptarea lor. Primul stat ce a adoptat un ghid de guvernance corporativă este Marea Britanie încă din anul 1992, iar după o perioadă relativ lungă de ignorare a acestui concept, state cum ar fi Franța, Finlanda, Olanda, Spania, Italia, Belgia și Portugalia (1997-1999), elaborează recomandări privind guvernance corporativă. Într-o a doua etapă în ani 2000, statele care au elaborat coduri de guvernance corporativă proprii au început să le pună în aplicare. În ceea ce privește statele care au aderat la UE după anul 2000 acestora li s-a recomandat expres în cadrul negocierilor elaborarea și adoptarea acestora până la data aderării.

În încheierea capitolului 1 am realizat un studiu de caz comparativ privind codurile de guvernance corporativă din România și Germania. Studiul de caz urmărește o comparație a codurilor de guvernance corporativă din cele două țări având ca și etalon codul de bune practici de guvernance corporativă emise de OECD. Comparația se bazează pe determinarea gradului de similitudine și disimilitudine dintre cele trei coduri pe baza a opt criterii dezvoltate în 97 de subcriterii. Fiecare subcriteriu a fost verificat din punct de vedere al existenței în cele trei coduri. Pentru prelucrarea datelor am utilizat coeficientul Jaccard, coeficient care se folosește în măsurarea similitudinii și disimilitudinii unor variabile binare scalare. În urma analizei rezultă că codul de guvernance corporativă din Germania este mai apropiat de Principiile OECD decât codul de guvernance corporativă din România.

Transparența este unul din elementele care reprezintă o diferență majoră privind gradul de similitudine între cele trei coduri. Astfel coduri german reprezintă un grad de similitudine cu cel OECD de 0.75, comparativ cu codul românesc care prezintă un grad de similitudine de doar 0.36. Comparând gradul de similitudine între codul românesc de guvernanta corporativă cu cel german constatăm doar un grad de similitudine de 0.12. Recomandăm revizuirea secțiunii privind transparența din cadrul codului de guvernanta corporativă românesc, deoarece considerăm că principiul transparenței contribuie semnificativ la eficientizarea guvernantei corporative.

Cercetarea întreprinsă de noi este continuată în cel de-al doilea capitol cu introducerea noului concept de guvernanta corporativă eficientă. Pe baza analizei literaturii de specialitate actuale ne exprimăm opinia că trecerea de la guvernanta corporativă la o guvernanta corporativă eficientă se poate realiza numai prin respectarea întru totul a tuturor principiilor de guvernanta corporativă cuprinse în codurile de bună practică. În studiul nostru am ales să analizăm acest aspect numai prin prisma respectării principiului transparenței deoarece acest principiu face referire directă la funcția de audit, subiectul major al cercetării noastre. Rolul respectării principiului transparenței în vederea realizării unei guvernante corporative eficiente a fost dezbătut pe larg în cadrul capitolului 2, prin realizarea atât a unui studiu calitativ pe baza literaturii de specialitate cât și a celor trei studii cantitative care vizează modalitatea de aplicare a principiului transparenței de către entitățile cotate la Bursa de Valori București și Frankfurt.

Primul studiu din cadrul capitolului 2 vizează analiza rapoartele anuale ale celor 21 de entități cotate la BVB categoria I, pentru anul 2009. În urma analizei am constatat cu deziluzie faptul că doar pentru una din cele 21 entități se regăsește declarația „Aplici sau Explici”. Transelectrica este singura entitate care a publicat pe anul 2009 declarația „Aplici sau Explici” în cadrul Raportului anual al administratorilor. Astfel considerăm că Transelectrica poate fi considerat un etalon pentru entitățile din categoria I.

Cel de al doilea studiu realizat vizează analiza detaliată a Declarației Aplici sau Explici pe anul 2010 pentru categoria I, BVB. Prin intermediul acestui studiu de caz am analizat modul în care entitățile din categoria I cotate la Bursa de Valori București completează Declarația „Aplici sau Explici” în vederea determinării gradului de aplicare a Codului de Guvernanta Corporativă emis de Bursă.

Prin intermediul acestui studiu am testat gradul de aplicare a declarației de către entitățile cotate la Codul de Guvernanta Corporativă, având în vedere că România este o țară emergentă cu o piață de capital în dezvoltare și totodată, entitățile cotate fiind la început de drum în aplicarea unui Cod de Guvernanta Corporativă.

Rezultatele studiului arată că dacă pentru exercițiul financiar 2009 doar o singură entitate din categoria I a Bursei de Valori București publica în mod voluntar, în cadrul Raportului Administratorului, Declarația Aplici sau Explici, în anul 2010, 21 din cele 25 de entități din categoria I completează și publică pe pagina de internet a entității o astfel de declarație. În urma analizei a celor trei grupuri de entități din clasificarea realizată de noi remarcă că entitățile

care au completat o astfel de Declarație „Aplici sau Explic” pe anul 2010 răspund negativ la „*Emitentul este administrat în baza unui sistem dualist?*”, explicând „*conform cu prevederile actului constitutiv, societatea este administrată în sistem unitar*” sau un răspuns similar din care reiese că entitățile sunt administrate în sistem unitar.

În cazul instituțiilor bancare răspunsurile afirmative comune reprezintă un procent de 66,67% din totalul întrebărilor. Elementele la care instituțiile bancare răspund cu Da vizează: existența unui capitol dedicat guvernancei corporative în cadrul raportului anual, lista membrilor consiliului de administrație cu menționarea membrilor care sunt independenți, respectarea drepturilor deținătorilor de instrumente financiare, publicarea pe website-ul propriu detalii privind desfășurarea Adunării Generale, întâlnirea consiliului de administrație cel puțin odată pe an, existența unor comitete consultative, îmbunătățirea cunoștințelor membrilor consiliului de administrație, existența unui comitet de remunerare, existența unui comitet de audit, adoptarea de procesuri în scopul identificării și soluționării adecvate a situațiilor de conflict de interes și emitentul desfășoară activități privind responsabilitatea socială și de mediu a companiei.

Pentru celelalte categorii de întrebări răspunsurile nu sunt unitare dar putem constata totuși că majoritatea entităților au răspuns cu da la: existența unui capitol dedicat guvernancei corporative în cadrul raportului anual, structura consiliului de administrație e emitentului asigură un echilibru între membrii executivi și ne-executivi, îmbunătățirea cunoștințelor membrilor consiliului de administrație, existența unui comitet de audit și consiliul de administrație adoptă proceduri privind circuitul intern și dezvăluire către terți a documentelor și informației referitoare la emitent. De asemenea constatăm o majoritate a răspunsurilor cu NU la întrebarea : există un comitet de nominalizare în cadrul companiei?, Politica de remunerare a companiei este prezentată în Statutul/ Regulamentul de Guvernanță Corporativă? și Consiliul de Administrație adoptă proceduri specifice în scopul asigurării corectitudinii procedurale în scopul identificării tranzacțiilor cu părțile implicate?.

Cel de al treilea studiu a fost dedicat practicilor de guvernanță corporativă eficiență societăților cotate la Bursa de Valori București și Frankfurt.

Însă dacă privim situația guvernancei corporative pe plan național, în special aplicabilitatea codului de guvernanță corporativă de către entități putem spune cu certitudine că încă suntem la început de drum. La această concluzie neplăcută au ajuns și cei de la Asociația Oamenilor de Afaceri Canadieni care, în urma unei analize, au afirmat că „*Guvernanța corporativă este ultima grijă a firmelor cotate la Bursa de Valori*”. Aceștia constată că nu se îndeplinesc o serie de cerințe minimale de guvernanță corporativă cum ar fi: cerința unor membri independenți în cadrul Consiliului de Administrație cât și independența membrilor Comitetului de audit, recomandările cu privire la transparența informațiilor și multe altele.

Rezultatele arată că entitățile din Germania sunt mai predispuse spre informare. Informațiile privind conformarea sau neconformare cu reglementările codului de guvernare corporativă sunt expuse în mod voluntar în cadrul raportului anual. Prin urmare considerăm că societățile din Germania ar trebui să fie un bun exemplu privind informarea voluntară.

Continuând pe aceeași idee în cadrul capitolului trei am conturat importanța auditului în guvernarea corporativă. În demersul nostru am pornit de la studiul literaturii de specialitate care subliniază importanța auditului în contextul guvernării corporative. Recomandările internaționale și reglementările naționale delimitează responsabilitățile funcției de audit prin prisma a celor trei componente: audit intern – comitete de audit – audit extern. Mai mult decât atât un rol important îl joacă și subiecții auditării și interacțiunea acestora cu funcția de audit.

Un prim element asupra căruia trebuie să își îndrepte atenția funcția de audit este raportarea financiară și nefinanciară. Întocmirea situațiilor financiare și nefinanciare trebuie realizată cu mare grijă deoarece acestea oferă o imagine asupra poziției pe piață a entității. Auditorul este cel care verifică și certifică corectitudinea raportărilor financiare și nefinanciare, urmând să valideze aceste informații.

Un alt element la fel de important este și controlul intern. Importanța controlului intern este subliniată în toate codurile de guvernarea corporativă. Conform definiției COSO controlul intern „este un proces influențat de administrație, management sau alte organe de conducere prin care se asigură o securitate adecvată în raport cu atingerea obiectivelor”. Responsabilitatea auditorului intern este să verifice activitatea controlului intern. În sprijinul auditului intern vine comitetul de audit care de asemenea verifică activitatea controlului intern și nu în ultimul rând și auditorul extern verifică această activitate.

În continuare ne-am îndreptat atenția asupra celui de al treilea subiect al funcției de audit management al riscului. Conform cadrului COSO(2004): Managementul riscului este un proces, efectuat de consiliul de administrație al organizației, management și alte persoane implicate în stabilirea strategiei și în integrarea organizației, proiectat să identifice evenimentele potențiale care pot să afecteze entitatea și să gestioneze riscul pentru a-l păstra în limitele acceptabile, astfel încât să furnizeze o asigurare rezonabilă privind atingerea obiectivelor entității”.

În urma delimitării celor trei elemente ce reprezintă subiectele privitoare ale activității de audit, am abordat funcția de audit din perspectiva trilaterală. În ultima perioadă, în literatura de specialitate a apărut o nouă abordare a auditului ca o funcție unică la nivelul entității ce îmbină cele trei elemente: audit intern , comitete de audit și audit extern. Analizând această abordare trilaterală a auditului am ajuns la concluzia că o bună relație între auditul extern, comitetului de audit și auditului intern duce la o bună guvernare și totodată crește și responsabilitatea socială a entităților, ceea ce reprezintă un prim pas spre o guvernare corporativă eficientă. Astfel subscriem și noi la abordarea conceptului de audit din perspectiva tripartită considerând că această abordare este cea mai adecvată și tratează cele trei elemente de audit recomandate de codurile de guvernare corporativă.

Un element central în asigurarea unei guvernări corporative vizează relația dintre elementele componente ale funcției de audit. Relația dintre auditul intern și auditul extern este agreată deoarece se reduc costurile de audit. Dar nu trebuie să uităm de diferențele celor două activități, astfel am remarcat o serie de asemănări cât și deosebiri între cele două funcții. Relația auditului

intern cu comitetul de audit se caracterizează prin strânsa colaborare a celor două funcții de audit. O bună relație a comitetului de audit cu auditorul extern este subînțeleasă deoarece comitetul de audit este responsabil de numire, renumire și supravegherea activă a auditorului extern.

În urma delimitării funcției de audit în cadrul guvernantei corporative ne-am îndreptat atenția asupra rolului auditului în cadrul guvernantei corporative în literatura științifică românească. În ce privește stadiul actual al cunoașterii la nivel național în domeniul auditului în guvernanta corporativă, am avut ca obiectiv delimitarea acestuia, obiectiv ce a fost atins prin analiza cantitativă și calitativă a unui eșantion de 84 de articole publicate în jurnale și reviste naționale. Principalul rezultat al studiului realizat, a fost cunoașterea direcțiilor de cercetare abordate de oamenii de știință din domeniul auditului în guvernanta corporativă.

În vederea realizării studiului calitativ, am structurat articolele în funcție de tema principală abordată. Putem concluziona că am regăsit următoarele direcții principale de cercetare abordate la nivel național:

- Dezvoltările internaționale privind guvernanta corporativă analizează structura codurilor de guvernanta corporativă precum și reglementările în domeniu, majoritatea studiilor prezentând structura codului de guvernanta corporativă și aplicarea acestuia în diferite țări.
- Dezvoltările guvernantei corporative în România se axează pe rolul codului de guvernanta corporativă, conformarea cu directivele europene cât și cu practicile de guvernare corporativă.
- Studiile privind auditul intern în guvernanta corporativă abordează relația auditului intern cu guvernanta corporativă cât și rolul auditului intern în asigurarea unei bune guvernante corporative.
- Rolul comitetelor de audit în guvernanta corporativă este abordat din perspectiva Legii 441/2006 și a directivelor europene.
- Auditul extern în guvernanta corporativă este un subiect extrem de important, astfel cercetătorii în domeniu abordează tema din perspectiva independenței auditorilor, relația auditorilor cu cei însărcinați cu guvernanta corporativă, impactul standardelor globale de audit și contabilitate, continuitatea activității, grupurile interesate, autoritățile de reglementare cât și riscurile la care entitatea este expusă.
- Relația trilaterală a auditului este analizată în literatura națională prin prisma unei abordări în sistemul bancar.
- Guvernanta corporativă este abordată și din perspectiva contabilității creative, auditul sistemelor informatice, calitatea guvernantei corporative cât și guvernanta corporativă în sistemul bancar.

După cum am putut constata, în urma studiului calitativ realizat, prin care am trecut în revistă principalele contribuții referitoare la această tematică, există anumite arii de cercetare care au fost insuficient analizate și la nivelul cărora se resimte nevoia continuării și aprofundării cercetărilor, precum abordarea tripartită a auditului.

Baza de pornire în cercetarea noastră din cadrul capitolului 4 a constituit-o delimitarea elementelor cheie ale auditului intern. Am pornit de la cercetările din literatura de specialitate și codurile de guvernare corporativă, urmărind o poziționare a auditului intern în sfera guvernării corporative din punctul de vedere al Standardelor Internaționale de audit.

În urma definerii conceptului de audit intern din perspectiva reglementărilor internaționale am recurs la o analiză a calității auditului intern din perspectiva guvernării corporative. În acest sens ne-am îndreptat atenția asupra literaturii de specialitate la nivel internațional, concluzionând că auditul intern are un rol important în vederea eficientizării guvernării corporative. Astfel, fără o activitate de calitate, transparentă și responsabilă a auditului intern nu se poate asigura o bună guvernare corporativă. Cercetările din literatura de specialitate subliniază rolul auditului intern în eficientizarea guvernării corporative. Mai mult de cât atât autori Verlag și Gennaro au identificat șapte funcții ale auditului intern care contribuie la eficientizarea guvernării corporative.

Cercetarea noastră am continuat-o cu două studii ce vizează modul de organizare a activității de audit intern din România și Germania. În urma studiilor realizate pentru cele două țări am identificat o serie de deosebiri și asemănări între acestea. Ca asemănări remarcăm existența unor organisme profesionale naționale afiliate la IIA, preluarea prin traducere a standardelor internaționale și activitățile desfășurate de către organismele profesionale naționale.

Ca deosebiri constatăm la nivelul României o anomalie prin existența a două organisme profesionale a auditorilor interni AAIR și CAFR, element sesizat și în raportul de țară emis de Banca Mondială în anul 2008.

O altă deosebire constă în emiterea de către DIIR a unor reglementări suplimentare pentru auditori interni în Germania.

Capitolul cinci a fost dedicat comitetelor de audit. În acest sens am considerat necesar să prezentăm rolul și importanța comitetelor de audit atât din perspectiva literaturii de specialitate cât și din perspectiva reglementărilor europene. Abordarea teoretică a fost urmată de o abordare practică prin intermediul studiilor de caz privind organizarea comitetelor de audit în România și Germania în vederea propunerii de bune practici aplicabile modelului românesc.

În vederea determinării influenței comitetelor de audit asupra valorii de piață a firmei am realizat un studiu empiric la bază căruia au stat patru ipoteze care vizează: Indexul comitetelor de audit determină creșterea valorii de piață a unei entități; Creșterea medie a cifrei de afaceri determină o creștere a valorii de piață a unei entități; Mărimea entității influențează creșterea valorii de piață a entității și indicatorul rentabilității entității determină creșterea valorii de piață a unei entități.

Datele analizate au fost culese din rapoartele anuale ale celor 60 entități din categoria I și II a Bursei de Valori Frankfurt pe ani 2006, 2007 și 2008. Elementele luate în considerare în analiză vizează: indexul comitetului de audit, Creșterea medie a cifrei de afaceri, mărimea entității și indicatorul rentabilității.

Rezultatele studiului arată că din cele patru ipoteze formulate trei sunt acceptate iar cea de a patra este respinsă, astfel concluzionăm că mărimea entității nu are o influență directă asupra valorii de piață a entității.

Acest studiu a fost urmat de alte două studii care vizează modul de organizare a comitetelor de audit din România și Germania.

Elementele analizate în cadrul studiului privind organizarea comitetelor de audit în Germania au vizat: numărul de membri ai comitetelor de audit, numărul întâlnirilor pe care le au membrii comitetelor de audit anual, numărul membrilor independenți, existența unui expert financiar și vârsta președintelui comitetului de audit. În urma studiului privind organizarea comitetelor de audit în Germania concluzionăm că înființarea unui comitet de audit în cadrul entității este un element central al guvernantei corporative. O bună organizare a comitetelor de audit conduce la eficientizarea activității în cadrul entității, mai mult decât atât entitățile din Germania oferă informații detaliate privind modul de organizare și funcționare a comitetelor de audit.

În România înființarea comitetelor de audit a luat amploare din anul 2008 și a avut un trend ascendent în anul 2010 comparativ cu anul 2009 așa cum arată și rezultatele studiului nostru. În cadrul studiului nostru am analizat în detaliu declarația aplicii sau explicii care oferă o serie de informații privind modul de organizare a comitetelor de audit pentru anul 2010 pentru categoria I BVB. Elementele analizate au vizat: existența unui comitet de audit în cadrul entității, examinarea eficienței a raportării financiare, controlului intern și a sistemului de administrare a riscului, independența membrilor comitetului de audit, întâlnirile comitetului de audit și recomandările comitetului de audit aduse consiliului de administrație. Deși entitățile din România sunt tot mai predispuse să înființeze un comitet de audit și să aplice codul de guvernanță corporativă, comparativ cu Germania considerăm că încă ne aflăm la început de drum.

Comparând situația României cu cea din Germania constatăm că entitățile din Germania sunt mai predispuse la înființarea unui comitet de audit decât cele din România. Înființarea comitetelor de audit la nivelul României are un trend ascendent de la un an la altul. Dacă în anul 2009, din 21 de entități din categoria I BVB aveau înființate doar 8 un comitet de audit în anul 2010, conform declarației Aplicei sau Explicii 15 din 25 de entități au un comitet de audit înființat.

Din analiza noastră reiese că entitățile din Germania oferă informații detaliate privind independența membrilor comitetului de audit cât și reuniunile comitetului de audit, comparativ cu entitățile din România care oferă doar informații sintetizate. Mai mult, entitățile din Germania publică în mod voluntar în cadrul Raportului anual o serie de informații suplimentare privind comitetele de audit precum: vârsta președintelui comitetului de audit, remunerarea comitetului de audit, bonusurile obținute cât și componența comitetului de audit. Recomandăm entităților românești să ia ca și bun exemplu practicile entităților din Germania privind expunerea informațiilor în mod voluntar.

Baza de pornire în cercetarea noastră în cadrul capitolului șase a constituit-o definiția auditului extern din perspectivă diferitelor organisme. Pornind de la definiția dată de Asociația Americană

de Contabilitate și Federația Internațională a Contabililor la nivel internațional, la nivel european abordând conceptul din perspectiva Directivelor Europene, am finalizat cu abordarea conceptuală a auditului extern din perspectiva reglementărilor naționale.

În urma definirii conceptuale din perspectivă internațională, europeană și națională am recurs la compararea a șapte elemente specifice conceptului din perspectiva diferitelor organisme profesionale. Astfel am constatat că nu există diferențe majore între definițiile date de organismele profesionale pe plan internațional, european și cel național, astfel rezultând că prin audit extern se înțelege *examinarea efectuată de un profesionist competent și independent în vederea exprimării unei opinii motivate asupra situațiilor financiare ale unei entități*.

Analizând în detaliu cele două concepte de audit extern și audit statutar din perspectiva reglementărilor am constatat că auditul financiar(extern) cuprinde și auditul statutar așa cum reiese din Directiva a VIII-a și Legea nr. 26 din 2 martie 2010.

În urma delimitării conceptuale a celor două elemente de audit, ne-am orientat atenția asupra delimitării și definirii conceptului de audit din perspectiva sectorului de activitate. Astfel am realizat o delimitare între auditul privat extern și auditul public extern. Auditul public extern fiind reglementat la nivel internațional de către Organizația Internațională a Instituțiilor Supreme de Control (International Organization of Supreme Audit Institutions-INTOSAI), la nivel european de către EUROSAI și la nivel național de Curtea de Conturi a României care este membră EUROSAI din anul 1992. Auditul privat extern este reglementat la nivel internațional de Federația Internațională a Contabililor, la nivel european de Comisia Europeană și la nivel național de Camera Auditorilor Financiară din România. Așa cum am precizat și la nivelul capitolului întâi, noi ne-am îndreptat atenția asupra auditului privat extern.

Recentele cercetări în domeniul auditului dezvăluie un interes ridicat al unificării celor două funcții de audit, audit privat extern și audit public extern. Unificarea standardelor de audit ar putea avea loc sub una din cele două forme: armonizarea celor două seturi de standarde sau convergența celor două seturi de standarde. Unificarea activității de audit din cele două sectoare reprezintă rezultatul modificărilor majore ce au intervenit în contextul economic global și multitudinea activităților în care cele două sectoare se întrepătrund.

Am continuat cercetarea noastră cu dezvoltările auditului statutar la nivel european. Astfel prin consolidarea auditului legal se dorește restabilirea încrederii pe piața financiară. În vederea adoptării Directivei a VIII-a pe plan național de către membrii Uniunii Europene s-au înființat în anul 2005 două organisme de reglementare a activității de audit. Comitetul de reglementare a auditului care are rolul de a asista Comisia Europeană în aplicarea Directivei a VIII-a și Grupul European al organelor de supraveghere a auditului care are rolul coordonării eficiente a noilor sisteme de supraveghere a auditului statutar și a cabinetelor de audit la nivelul Uniunii Europene.

În vederea eficientizării activității de audit statutar la nivel european au avut loc mai multe demersuri importante. Primul demers întreprins de Comisia Europeană a fost reprezentat de elaborarea unei Cărți Verzi în anul 1996 care reprezintă un prim pas în vederea armonizării

auditului statutar la nivel european. Acest demers a fost urmat de o nouă abordare a conceptului de audit legal, aducând o serie de modificări conceptului și activității de audit statutar prin intermediul recomandărilor privind asigurarea calității. Ultimul demers întreprins este reprezentat de Cartea Verde – Politica de audit: lecții de criză la care s-au obținut 688 de răspunsuri care au fost publicate pe data de 04.02.2011, astfel analiza răspunsurilor rămâne pentru noi o perspectivă a cercetării privind armonizarea auditului statutar.

Din analiza privind preluarea reglementărilor Directivei a VIII-a de statele membre rezultă că statele membre care au aderat în anul 2004 și 2007 cu excepția Estoniei, au preluat reglementările directivei până la începutul anului 2009. Dacă ne îndreptăm atenția asupra primelor valuri de aderare dintre 1951-1995 constatăm că există patru mai categorii în care se pot împărți țările membre și anume țări care adoptă reglementările Directivei din anul 2008, țări care le adoptă la începutul anului 2009, țări care le adoptă în a doua jumătate a anului 2009 și țări care le adoptă doar din anul 2010. Astfel în vederea adoptării la nivel național a Directivei a VIII-a Comisia Europeană sancționează prin sesizarea încălcărilor aduse de țările membre la Curtea Europeană de Justiție în vederea soluționării acestor încălcări.

Din studiul empiric realizat de Oamenii de Afaceri Canadieni rezultă că o singură entitate din cele 101 entități analizate adoptă cerințele minimale ale guvernantei corporative. Erste Group Bank AG- a implementat deja noile recomandări, gradul său de transparență fiind incomparabil mai ridicat decât cel al oricăror altor emitenți din România. Doar doi emitenți au precizat, în Rapoartele Anuale aferente anului fiscal 2008, că vor completa anul viitor Declarația „Aplici sau Explici”. Cu privire la celelalte companii listate pe BVB, nu există indicații al interesului acestora pentru alinierea la recomandările BVB de guvernare corporativă. Considerăm că prin aplicarea codului de guvernare corporativă entitățile cotate la Bursa de Valori București nu au nimic de pierdut din contră ar putea să atragă mai mulți investitori.

Abordarea rolului auditului extern în realizarea unei guvernante corporative eficiente poate fi explicată din două abordări și anume abordarea teoretico – conceptuală și abordarea practico – empirică. Oprindu-ne asupra abordării teoretico – conceptuale am analizat rolul și importanța auditului financiar din perspectiva teoriilor iar, din perspectiva abordării teoretico – conceptuale ne-am, orientat asupra literaturii de specialitate.

Capitolul șase îl încheiem cu un subcapitol dedicat preferinței entităților cotate pentru a fi auditate de către Big - Four. În urma studiului empiric rezultă că:

1. De la un an la altul tot mai multe entități din categoria I postează public rapoartele de audit, ajungând în anul 2010 la un număr de 25 din 25 care au fost luate în considerare în studiul realizat de noi;
2. În urma analizei realizate de noi rezultă că de la un an la altul tot mai multe entități sunt auditate de unul din cele patru mari cabinete de audit;
3. popularitatea firmei de audit poate avea o influență asupra reputației entității, astfel devenind un trend auditarea situațiilor financiare de unul din marile cabinete de audit;
4. în urma studiului putem spune că opinia emisă de auditor nu poate fi cauza principală

pentru schimbarea acestuia de la un an la altul.

Astfel concluzionăm că auditul extern are un rol important în guvernarea corporativă și intervine și asupra unei guvernări corporative eficiente.

În cadrul capitolului șapte în urma delimitării rolului și a importanței funcției de audit atât din perspectiva teoriilor cât și din perspectiva literaturii de specialitate am conturat un model conceptual privind realizarea unei guvernări corporative eficiente.

În acest sens am pornit de la modelarea conceptuală urmată de elementele componente și prezentarea elementelor modelului conceptual și interacțiunea sinergică dintre elementele componente. În vederea realizării modelului conceptual am parcurs următoarele etape: identificat elementele componente ale fiecărei funcții de audit; identificarea relației dintre elementele componente ale funcției de audit; identificarea pe baza literaturii de specialitate a factorilor care influențează calitatea elementelor componente ale funcției de audit și agregarea factorilor ce concura la un audit de calitate, promotor al eficientizării guvernării corporative.

Modelul conceptual pe care l-am realizat se bazează pe analiza funcției de audit ca întreg și a elementelor sale componente în cadrul guvernării corporative în trei perioade de timp succesive: perioada predecesoare crizei economice actuale, în care am analizat și definit elementele și relațiile dintre ele din punct de vedere static. Ulterior, în perioada de criza au avut loc modificări semnificative cu privire la modul în care aceste elemente ar trebuie să interacționeze, astfel încât să aibă un rol activ în realizarea unei guvernări corporative eficiente. Iar în perioada postcriză am descris concret cum ar trebui să se intercoreleze elementele analizate pentru a contribui la alocarea unui rol activ funcției de audit în eficientizarea guvernării corporative.

Considerăm că atingerea unei guvernări corporative eficiente se bazează pe două paliere și șapte elemente definitorii. Astfel determinând un palier intern care este reprezentat de patru elemente, controlul intern, consiliul de administrație, managementul riscului și raportarea financiară/ nefinanciară iar palierul extern este reprezentat de alte trei elemente: opinia auditorului extern, încrederea investitorilor și transparența informațiilor.

În sinteză fiecare element împarte contribuie la eficientizare guvernării corporative:

- Prin intermediul opiniei favorabile auditorul extern certifică corectitudinea informațiilor oferite de entitate și sporește încrederea investitorilor. Mai mult decât atât auditorul extern, prin intermediul raportului de audit servește interesul public și contribuie la creșterea încredere utilizatorilor în situațiile financiare și nefinanciare.
- Înființarea comitetelor de audit contribuie semnificativ la sporirea gradului de încredere și la reducerea fraudelor.
- Transparența se considera a fiind măsura în care o entitate dezvăluie informațiile financiare părților interesate. Principiul transparenței este unul din principiile de bază ale guvernării corporative.

- Consiliul de Administrație analizează și aprobă planul de audit intern după aprobarea acestuia de către Comitetul de Audit.
- Managementul riscului este subiectul auditului intern și de asemenea al comitetelor de audit.
- Controlul intern este unul din elementele centrale ale unei bune guvernării corporative și face obiectul evaluării atât din partea auditului intern cât și din partea auditului extern, fiind tot timpul în atenția comitetelor de audit.
- Raportarea financiară cât și nefinanciară reprezintă un element central al entității. Consiliul de administrație este direct răspunzător de întocmirea raportărilor financiare și nefinanciare. Auditul intern, comitetele de audit și auditul extern sunt preocupate de corectitudinea datelor transmise prin intermediul acestor raportări în grade diferite.

În concluzie funcția de audit privită ca întreg pentru a avea un rol activ în eficientizarea guvernării corporative trebuie să funcționeze corelat prin prisma elementelor componente: Audit intern, audit extern și comitete de audit. De asemenea, trebuie să aibă în vedere atât factori interni: relația cu consiliul de administrație, organizarea și supravegherea controlului intern și al managementului riscurilor precum și a raportărilor financiare și nefinanciare cât și factori externi: opinia auditorului, interesul public și transparența informațiilor furnizate.

Perspective ale cercetării

Cercetarea într-un domeniu de interes, așa cum este în cazul nostru auditul în guvernanta corporativă implică și o serie de perspective ale cercetării precum:

- analiza conceptului de guvernanta corporativă în domeniul financiar - bancar și acela al instituțiilor publice;
- analizarea evoluției armonizării standardelor din cele două sectoare, cel al auditului public extern și auditul privat extern;
- evoluția armonizării activității de audit statutar la nivel european;
- extinderea eșantionului din cadrul studiilor de caz în vederea reflectării situației în care ne aflăm în ceea ce privește aplicare codului de guvernanta corporativă și dispoziția entităților în vederea contribuției la o guvernanta corporativă eficientă;
- lărgirea eșantionului de țări în ceea ce privește studiul comparativ, luând în calcul și alte țării din Uniunea Europeană;
- lărgirea eșantionului de entități ales pentru studiul comparativ între România și Germania privind comitetele de audit, ceea ce ar conferi studiului mai multă relevanță;
- realizarea unui studiu empiric privind comitetele de audit și la nivelul țării noastre;
- extinderea studiului privind preferința entităților cotate pentru a fi auditate de către Big Four la categoria II;

Referințe bibliografice

Cărți

1. Arens, A., Elder, R. & Beasley, M. (2008), *Auditing and Assurance Services*, 12th ed., Prentice-Hall, Englewood Cliffs, NJ;
2. Barton A.H. & Lazarsfeld P.F.(1979), *Einige Funktionen von qualitativer Analyse in der Sozialforschung*, in Hopf, C. & Weingarte E., *Qualitative Sozialforschung*, Stuttgart;
3. Beauchamp, T., & Bowie, N. (Eds.). (2004). *Ethical theory and business (7th ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall;
4. Belsley, D. A., Kuh, E. & Welsch, R. E. (1980). *Regression Diagnostics: Identifying influential data and sources of collinearity* New York: John Wiley;
5. Berle, A. and Means, G. (1932) *The Modern Corporation and private property*. New York: Macmillan;
6. Bertschinger,P.&Schaad,M.(2002), *Der amerikanische Sabanes-Oxley Act of 2002-Mögliche Auswirkungen auf die amerikanische und international Wirtschaftsprüfung und Corporate Governance*;
7. Bertschinger,Peter/Schaad,Martin(2003),*Beitrag zur Corporate Governance in der Schweiz*, Zürich;
8. Boța – Avram C.(2009),*Auditul intern al societăților comerciale*, Risoprint, Cluj Napoca;
9. Böckli, P. (2004). *Schweizer Aktienrecht* (3. Aufl.). Zürich: Schulthess, ISBN (13): 978-3-7255-4733;
10. Böckli, P. (2005).-*Audit Committee. Der Prüfungsausschuss des Verwaltungsrates auf Gratwanderung zwischen Übereifer und Unsorgfalt*, Schriften zum Aktienrecht, Bd. 22, Zürich;
11. Bogdan A. M. (2005), *Auditul financiar în condițiile armonizării cu Standardele Internaționale de Contabilitate. Posibilități de perfecționare*” p. 66
12. Brink, V.Z. *Internal Auditing* / V.Z.Brink, J.A. Cashin. New York: Ronald Press, 1958.
13. Broadley, Derek (2006), *Auditing and its role in corporate governance*, FSI Seminar on Corporate Governance for Banks, Bank for International Settlements
14. Brown, L.D. & Caylor, M.L. (2004), *Corporate Governance and Firm Performance*;
15. Cadbury, A. (2002) *Corporate Governance and Chairmanship: A Personal View*. London: Oxford University Press;
16. Capulong, M.V., Edwards D., Webb D.& Zhang J. (2000), *Corporate Governance and Finance in East Asia: A Study of Indonesia, Republic of Korea, Malaysia, Philippines and Thailand, Volume One (Consolidated Report*, Asian Development Bank, Manila;
17. Cradoș V. D. (2010), *Auditul sitemelor informaționale contabile – Provocări teoretice și valențe practice*, Editura Alma Mater, Cluj-Napoca;
18. CECCAR (1999), *Lucrările Conferinței Naționale a CECCAR nr. 98/24*;
19. Chelcea, S.(2007), *Cum redactăm o lucrare de licență, o teză de doctorat, un articol științific în domeniul științelor socioumane*, Editura Comunicare.ro, București;
20. COSO (1992): *Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission: Internal Control – Integrated Framework*, New Jersey;
21. COSO (2004): *Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission: Enterprise Risk Management – Integrated Framework, Executive Summary*, New Jersey;
22. DeZoort, F. T. & Salterio, S. E. (2001), *The Effects of Corporate Governance Experience and Financial-Reporting and Audit Knowledge on Audit Committee Members*;
23. Doboșeanu L., Dobroșeanu C.L.(2002) – *Audit. Concepte și practici. Abordare națională și internațională*, Editura Economică, București;
24. Freeman, R.E. (1984), *Strategic Management: A stakeholder approach*. Boston: Pitman;
25. Gantenbein, P. & Spremann, K. (2003): *Accounting, Controlling und Finanzen. Einführung*. München, Wien: Oldenburg Verlag;
26. Geert Hofstede (1996), *Managementul Structurilor Multiculturale*, Editura Economică, București;
27. Hald, A.E. (1944), *The Functions of the Internal Auditor, Internal Auditing philosophy and practice*, edited by Charles J. Fue, Brock and Wallston, Stamford, Connecticut;
28. Handbuch IFAC (2004): *Handbook of International Auditing, Assurance, and Ethics Pronouncements, International Federation of Accountants*;
29. Hofstetter, Karl (2002), *Corporate Governance in der Schweiz –Bericht im Zusammenhang mit den Arbeiten der Expertengruppen Corporate Governance*, Zürich
30. IIA (2002): *The Professional Practices Framework, Institute of Internal Auditors*, Altamonte Springs, USA 2002;

31. International Accounting Standard Board (2002), *Standardele Internaționale De Contabilitate*, Editura Economică, București;
32. ISA (2003): *International Standards on Auditing (ISAs) – Internationale Prüfungsgrundsätze*, Schäffer-Poeschel Verlag, Stuttgart;
33. ISA (2003): *International Standards on Auditing (ISAs) – Internationale Prüfungsgrundsätze*, Schäffer-Poeschel Verlag, Stuttgart;
34. Keasey K., Thompson St. & Wright M. (2005), *Corporate Governance: Accountability, Enterprise, and International Comparisons*. Wiley;
35. Küpper, H.-U. & Weber, J.(1995), *Grundbegriffe des Controlling*, Schäffer-Poetschel, Stuttgart;
36. Mallin Ch.A.(2006), *Handbook on International Corporate Governance Country Analyses*, Edward Elgar, ISBN-13: 978 1 84542 034 5, ISBN-10: 1 84542 034 9;
37. Marcel G.(2008), *Guvernanța corporativă*, Editura Economică, București;
38. Marten, K. W., Quick, R. & Ruhnke, K. (2001), *Wirtschaftsprüfung. Grundlagen des betriebswirtschaftlichen Prüfungswesens nach nationalen und internationalen Normen*, Stuttgart: Schäffer-Pöschel Verlag;
39. Moelle R. (2004), *Sarbanes-Oxley and the New Internal Auditing Rules*, John Wiley&Sons, ISBN-10: 0-471-48306-0, Hoboken, New Jersey;
40. North, D. (1990) *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge University Press, Cambridge
41. Oprean, I., Popa, I.E., Lenghel R.D.(2007), *Procedurile Auditului și ale controlului financiar*, Editura Risoprint, Cluj Napoca;
42. Pereș I. et al. (2009), *Guvernanța corporativă și auditul intern*, Editura Mirton, Timișoara;
43. Phillips, R. and Freeman, E. (2003), *Stakeholder Theory and Organizational Ethics*, Berrett-Koehler, San Francisco, CA;
44. Popescu C. Et al.(2006) *Metodologia cercetării științifice economice*, Editura ASE, București;
45. Solomon J.(2007), *Corporate Governance and accountability*, Second Edition, JohnWiley&Sons, Ltd, England;
46. Spermann K., Gantenbein P.(2002), *Einführung in die Entstehungsgtünde und Funktionsweise der Finanzmärkte*, UTB Lucius&Lucius, Stuttgart;
47. Stoian, A.(2001), *Audit financiar contabil*, Editura Economica, București
48. Tiron Tudor A., Fülöp M.T. Et al.(2009), *Fundamentele auditului financiar*, Editura Accent, Cluj Napoca;
49. Toma Marin (2005), *Inițiere în auditul situațiilor financiare ale unei entități*, Editura CECCAR, București;
50. Tricker, R.I.(2009), *Corporate Governance - principles, policies and practices*, Oxford University Press, Oxford;
51. Tricker, R.I. (1996), *Pocket Director*, The Economist Books, London;
52. Tricker, R.I. (1984) *Coporate Governance-Practices, procedures and power in Britisch companies and their board of directors*, Oxford;
53. Wallace, P. & Zinkin, J. (2005). *Corporate Governance*, ISBN-10: 0470821124, Singapore: Wiley;
54. Wallace, P. & Zinkin, J. (2005). *Corporate Governance*, ISBN-10: 0470821124, Singapore: Wiley;
55. Wallace, W. (1991), *Accounting research methods: do the facts speak for themselves?* Homewood: Irwin;
56. Wallas G(1926) *The art of thought Selections in P.E. Vernon* (Ed., 1970), Creativity, Middlesex, England Penguin;
57. Werder v., A.(2000), *Der German Code of Corporate Governance im Kontext der internationalen Corporate Governance-Debatte*, Stuttgart;
58. Werder v., A.(2002), *Der Deutsche Corporate Governance Kodex – Grundlagen und Einzelbestimmunge*;

Articole

1. Abbott, L. J., Park, Y., & Parker, S. (2000). The effects of audit committee activity and independence on corporate fraud. *Managerial Finance*, 26, 55–67;
2. Abbott, L. J., Parker, S., Peters, G. F. & Raghunandan, K. (2003), ‘The association between audit committee characteristics and audit fees’, *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, Vol. 22, pp. 17–32;
3. Abdolmohammadi M.J.. (2009) Factors Associated with the Use of and Compliance with the IIA Standards: A Study of Anglo-culture CAEs, *International Journal of Auditing*, Volume 13, p. 27–42,
4. Abdolmohammadi, M. and Tucker, R. (2002), “The influence of accounting and auditing on a country’s economic development”, *Review of Accounting and Finance*, Vol. 1 No. 3, pp. 42-53.

5. Abu Dhabi Centre for Corporate Governance (2010). The role of internal audit in strengthening corporate governance, *IIA Conference*, 13 April. <http://iiaadubai.org/pdf/conference/The%20role%20of%20Internal%20audit%20in%20strengthening%20corporate%20governance.pdf>
6. Adams, M.B. (1994), Agency theory and the internal audit, *Managerial Auditing Journal*, 9 (8): 8-12;
7. Al-Hussain, A.& Johnson, R. L.(2009), Relationship between Corporate Governance Efficiency and Saudi Banks' Performance, *The Business Review*, Cambridge. Hollywood: Dec 2009. Vol. 14, pg. 111-118;
8. Ali N.(2007), Evaluarea performanțelor departamentului de audit intern, *Audit Financiar*, nr.12
9. Ali N.(2007), Implementarea strategică a comitetului de audit și a funcției de audit intern, *Audit Financiar*, nr.4
10. Allegrini, M. and D'Onza, G. (2003), Internal auditing and risk assessment in large Italian companies: an empirical survey, *International Journal of Auditing*, Vol. 7 No. 3, pp. 191-208.
11. Allegrini, M., D'Onza, G., Melville, R., Paape, L. and Sarens, G. (2006), "The internal audit profession in Europe: a literature review", *Managerial Auditing Journal*, Vol. 21 No. 8, pp. 845-53.
12. Anerud K.(2004), Developing International Auditing Standards: cooperation between INTOSAI and the International Federation of Accounting, *International Journal of Government Auditing*, <http://www.intosaijournal.org/technicalarticles/technicaloct04a.html>;
13. Arena, M. and Azzone, G. (2007), Internal audit departments: adoption and characteristics in Italian companies, *International Journal of Auditing*, Vol. 11 No. 2, pp. 91-114;
14. Audas J.(2008), Comitetul de audit – în perspectiva Directivelor europene, *Audit Financiar*, nr.9
15. Baker R.C. et. al(2010), One, two or more statutory auditors: a comparison of France, Italy and the United States Un ou plusieurs auditeurs pour la même entité: une comparaison entre la France, l'Italie et les Etats-Unis, *Multiple Auditors*, congrès AFC;
16. Bălăceanu, C. & Predonu, A.M.(2010), Practici ale guvernății și guvernarea corporativă, *Analele Universității "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu, Seria Economie*, Nr. 4, p.267-277;
17. Ball J.(2003), Understanding Herzberg's motivation theory, http://www.accaglobal.com/students/acca/exams/fl/technical_articles/2945131 ;
18. Barth M.E.& Schipper (2008), Financial Reporting Transparency, *Journal of accounting, auditing & finance*, p.173-190;
19. Barth M.E.,Schipper K. (2008), Financial reporting transparency, *Journal of Accounting Auditing Finance*, Volume 23(2),p.173-190;
20. Barton, J. (2005), Who Cares about Auditor Reputation? *Contemporary Accounting Research* 22: 549–586;
21. Beasley, M. (1996), An empirical analysis of the relation between the board of directors' composition and financial statement fraud, *The Accounting Review*, 71(4): 443-456;
22. Beasley, M. S., Carcello, J.V., & Hermanson, D.R. (2000). *Fraudulent financial reporting: 1987-1997, An analysis of U.S. public companies*. New York: Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO);
23. Becker, C.L., Defon, J.J.&Subramanyam K.R.(1998), The effect of audit quality on earnings management, *Contemporary Accounting Research*,15, p.1-24;
24. Beiner St., Drobetz W., Schmid M.M.&Zimmermann.(2006)An Integrated Framework of Corporate Governance and Firm Valuation, *European Financial Management*, Volume 12, Issue 2, p. 249–283
25. Beiner St.,Schmid M.M.,Drobetz W.,Zimmermann H. (2006), An Integrated Framework of Corporate Governance and Firm Valuation , *European Financial Management*, Vol. 12, No. 2, pp. 249-283;
26. Bertschinger,P &Schaad,M. (2003): Der amerikanische Sabanes-Oxley Act of 2002-Mögliche Auswirkungen auf die amerikanische und international Wirtschaftsprüfung und Corporate Governance, *Der Schweizer Treuhänder* 10, p.883-888;
27. Bertschinger,Peter/Schaad,Martin(2002):Der amerikanische Sabanes-Oxley Act of 2002-Mögliche Auswirkungen auf die amerikanische und international Wirtschaftsprüfung und Corporate Governance, *Der Schweizer Treuhänder* 10, p.883-888;
28. Black, B., Hasung J. & Woochan K.(2006), Does Corporate Governance Affect Firms' Market Values? Evidence from Korea, *Journal of Law, Economics and Organization*, Vol. 22, 366-413.
29. Bocean C.G.(2008), Corporate governance quality, *Analele Științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași Tomul LV Științe Economice*, p.30-36.
30. Bocean,C.(2006), developing good corporate governance, *Revista Tinerilor Economisti*,p.65-70;
31. Böckli P. (1996), Corporate governance: The Cadbury Report and the Swiss Board Concept of 1991, in: *Der Schweizer Treuhänder*, 68;
32. Böckli, P. (2000). Corporate Governance auf Schnellstrassen und Holzwegen. *Der Schweizer Treuhänder*, 3, 133-152;
33. Böckli, P. (2002). Harte Stellen im Soft Law. Zum Swiss Code of Best Practice for Corporate Governance. *Der Schweizer Treuhänder*, 11, 981-996;

34. Böckli, P. (2003). Leitung eines "Audit Committee": Gratwanderung zwischen Übereifer und Unsofgfalt. *Der Schweizer Treuhänder*, 8, 559-572;
35. Bostan, I.& Grosu, V.(2009), Sarbanes-Oxley act-threat or opportunity for auditors?, *Analele Universității din Oradea. Științe Economice*, ISSN – 1582 – 5450, p.1231-1236
36. Bostan, I.&Grosu, V.(2010), Rolul auditului intern în optimizarea guvernantei corporatiste la nivelul grupurilor de întreprinderi, *Economie teoretică și aplicată Volumul XVII*, No. 2(543), pp. 63-84.
37. Boța Avram C.(2010), Provocări actuale ale funcției de audit intern, *Audit Financiar*, nr.9, p.16-23
38. Boța-Avram, C.& Palfi, C.(2009), measuring and assessment of internal audit's effectiveness, *Analele Universității din Oradea. Științe Economice*, ISSN – 1582 – 5450, p.784-790
39. Bowman B.(2008), Zece lucruri pe care trebuie să le facă în 2008 comitetele de audit, *Audit Financiar*, nr.9
40. Bowman B.(2010), Principii și recomandări propuse într-un nou Cod de Guvernanță Corporativă, *Audit Financiar*, nr.10, p.51-54
41. Braithwaite, T. (2010) 'Votes on US financial reform to be tight amid bill's late changes', *Financial Times (Asia)*, 10 May, p.4
42. Brandao de Brito, J.M. (2009), New rules on liquidity could do more harm than good, *Financial Times (Asia)*, 3 December, p.9.
43. Brian B.L., Cox S. and Roden D.(2007), Have the Big Accounting Firms Lost Their Audit Quality Advantage? Evidence from the Returns-Earnings Relation, *Journal of Forensic Accounting* 1524-5586 / Vol.VIII (2007), pp. 271-286;
44. Bühler P.&Schweizer M.(2002), Was bedeutet der sarbanes- Oxley Act für die Swiss Corporate Governance, *Der Schweizer Treuhänder*, 11\2002 p.997-1002;
45. Bumbacher R.J., Schweizer M.(2002), Gestiegene Anforderungen an die Interne Revision, *Der Schweizer Treuhänder* 11, 1039-1044;
46. Bungeț, O., Dumitrescu, A.C.& Dreve R.M.(2010), Risk management's importance and role in audit, *Analele Universității din Oradea. Științe Economice*, ISSN-1582-5450, p.484-489;
47. Bushman R., Chen Q., Engel E.& Smith A.(2004), Financial Accounting Information, Organizational Complexity and Corporate Governance Systems, *Journal of Accounting & Economics*, 2004, 37(2), pp. 167-201;
48. Campbell D.(2008), Între reguli și principii Coduri de guvernanță corporativă – analiză comparativă, *Audit Financiar*, nr11
49. Cannizzo M.(2008), Guvernanța corporativă și sistemul bancar, *Audit Financiar*, nr.5
50. Caswell, B. & C. Allen. (2001), The engagement team approach to independence, *Journal of Accountancy* 191 (2): 57-63;
51. Cenker, W.J. and Nagy, A.L. (2004), Section 404 implementation: chief audit executives navigate uncharted waters, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 19 No. 9, pp. 1140-7.
52. Cheng, S. (2008), Board size and the variability of corporate performance, *Journal of Financial Economics*, 87: 157-176;
53. Chirlesan, D.&Ilut, B.(2010), Dynamics of corporate governance reform in Europe, *Analele Științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași Tomul LVII Științe Economice*, p.117-128
54. Citron, D., Taffler, R. and Uang, J. (2008), Delays in reporting price-sensitive information: the case of going concern, *Journal of Accounting and Public Policy*, Vol. 27 No. 1, pp. 19-38.
55. Coffee, J. (1999) 'The future as history: the prospects for global convergence in corporate governance and its significance', *Northwestern University Law Review*, Vol. 93, p.641
56. Cohen, J. R., & Hanno, D. M. (2000). Auditors' consideration of corporate governance mid management control philosophy in preplanning and planning judgments. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 19(2), 133-146.
57. Collier, P. & Zaman, M. (2005), 'Convergence in European corporate governance: The audit committee concept', *Corporate Governance*, Vol. 13, No. 6, pp. 753–68;
58. Collier, P. A. (1993). Audit committee in major UK companies. *Managerial Auditing Journal*, 18, 25-30;
59. Cooper, B.J., Leung, P. and Wong, G. (2006), The Asia Pacific literature review on internal auditing, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 21 No. 8, pp. 822-34.
60. Costache A.(2007), Auditul sistemelor informatice, cheia spre o eficientizare a guvernantei IT, *Audit Financiar*, nr.9
61. Crowther, D., & Jatana R. (2005). Agency theory: a cause of failure in corporate governance. In: D. Crowther and R. Jatana (eds.) *International dimensions of corporate social responsibility*, 1, 135-152;
62. Dănescu T.& Spătăcean O.(2008), Guvernanță corporativă - principii aplicabile entităților listate pe o piață reglementată de capital, *Audit Financiar*, nr.8
63. Dănescu T.(2007), Cum își organizează activitatea comitetul de audit, *Audit Financiar*, nr.5

64. Daneshkhu, S. and Hall, B. (2010) 'Paris looks for €360M from bank bonus tax', *Financial Times (Asia)*, 13 January, p.5;
65. Davidson, R., Goodwin-Stewart, J. and P. Kent, (2005), Internal governance structures and earnings management, *Accounting and Finance* 45, 241-267;
66. Davis, H. J., Schoorman, D. and Donaldson, L. (1997) 'Toward a Stewardship Theory of Management' *Academy of Management Review*, 22(1): 20-47;
67. DeAngelo, L. (1981a.), Auditor Independence, Low Balling, and Disclosure Regulation." *Journal of Accounting and Economics* 3 (August): 113-127;
68. DeAngelo, L. E. (1981). Auditors size and audit quality. *Journal of Accounting and Economics*, 3, 183-199;
69. Dedu, V. & Stanciu, V. (2008) – Considerații privind cooperarea dintre autoritatea de supraveghere bancară, auditorul extern și comitetul de audit privind situațiile financiare, *Audit Financiar*, nr.11/2008, pp.44-50.
70. DeFond, M. L., & Jiambalvo, J. (1991). Incidence and circumstances of accounting errors. *The Accounting Review*, 66(7), 643-655;
71. DeFond, M.L., Francis, J. R. & Wong, T. J.(2000), Auditor Industry Specialization and Market Segmentation: Evidence from Hong Kong.' *Auditing, (Spring)*(19) (1):49-66;
72. Desai V.et.al.(2010), An Analytical Model for External Auditor Evaluation of the Internal Audit Function Using Relief Functions, *Contemporary Accounting Research*, Summer2010, Vol. 27 Issue 2, p346-346, 1p; DOI: 10.1111/j.1911-3846.2010.01023_4.x;
73. DeZoort, F.T.& Hermanson, D.R.& Archambeault, D.S. & Reed, S.A. (2002) – Audit Committee Effectiveness: A Synthesis of the Empirical Audit Committee Literature, *Journal of Accounting Literature*, vol.21, pp.38-75;
74. Dimitriu S.(2010), Managementul riscurilor în perioada de criză. Implicații pentru guvernarea corporativă, management și auditul financiar, *Audit Financiar*, nr.4, p.3-7
75. Dobre E.(2007), Considerații privind rolul și funcțiile comitetului de audit în practica internațională a societăților comerciale, *Audit Financiar*, nr.12
76. Dobroțeanu C.L.& Dorbroțeanu L.(2006), Relația audit intern – guvernare corporativă, *Audit Financiar* nr.12
77. Dobroțeanu C.L., Dobroțeanu L.& Răileanu A.S.(2010), Independența auditorilor în contextul guvernării corporative, *Audit Financiar*, nr.3, p.18-22
78. Dobroțeanu, L.C., Dobroțeanu, L. & Răileanu, A S.(2009), A comparative study on corporate governance frameworks in US,UK and Romania, *Analele Universității din Oradea. Științe Economice*, ISSN – 1582 – 5450, p.899-906;
79. Domnișoru, S.& Vinătorul S.S.(2008), auditor independence, audit committee quality and internal control weaknesses, *Annals of the University of Petroșani, Economics*, 8(1), p. 161-166
80. Domnișoru, S.& Vinătoru, S.S.(2008), Auditor independence, audit committee quality and internal control weaknesses, *Revista Tinerilor Economisti*, p.7-12
81. Donaldson, L. and Davis, J. H. (1994) 'Boards and company Performance- Research Challenges the Conventional Wisdom', *Corporate Governance: An International Review*, 2: 151-60.
82. Donaldson, T. and Preston, L.E. (1995), 'The Stakeholder Theory of the Corporation: Concepts, Evidence and Implications', *Academy of Management Review*, 20(1): 65-91;
83. Dragomir, V.D.(2007), Steps to convergence - the Romanian governance codes and the companies' degree of compliance, *Journal of accounting and management information systems*, ISSN: 1583-4387, p.804-816;
84. Dye, R. A. (1991), Informationally Motivated Auditor Replacement, *Journal of Accounting and Economics* 14 (December): 347-374;
85. Edwards J.S.S. et al. (2008), *Corporate Governance and Pay for Performance: Evidence from Germany*, Economics of Governance 10, 2008, 1-26;
86. Edwards J.S.S., Eggert W., Weichenrieder A.J.(2009), Corporate Governance and Pay for Performance: Evidence from Germany, *Journal Economics of Governance*, Vol.10 No.1 pag.1-26, <http://www.springerlink.com/content/v1r6p53541416269/>
87. Eisenberg, T., Sundgren, S. and M. Wells, (1998), Larger board size and decreasing firm value in small firms, *Journal of Financial Economics*, 48: 35-54;
88. Fekete, SZ.(2008), Financial reporting in the context of information asymmetry, corporate governance and globalization. Implications for Romania, *Journal of accounting and management information systems*, ISSN: 1583-4387, p.6-19;
89. Feleagă, N.(2006) Criza financiară la cumpăna dintre secolele XX și XXI și guvernarea întreprinderii, *Economie teoretică și aplicată*, nr.9 p.61-70;

90. Feleagă, N.(2006), „Proba europeană a guvernănei întreprinderii românești (European Level Test of Romanian Enterprise Governance)”, *Revista de economie teoretică și aplicată*, serie nouă, Anul XIII, Nr. 2 (497), aprilie, 2006a
91. Feleagă, N., Dragomir, D. V., Feleagă L. & Balaciu D.(2010), Comparative international perspectives on marketoriented models of corporate governance, *Analele Universității din Oradea. Științe Economice*, ISSN-1582-5450, p.516-522
92. Feleagă, N., Vasile, C.(2006), Guvernăna întreprinderii, între classicism și modernism (Corporate Governance between Clasicism and Modernism), *Revista de economie teoretică și aplicată*, serie nouă, Anul XIII, Nr. 7 (502)
93. Firth M. and A. Smith, (1995), Auditor Quality, Corporate Risk and the Valuation of New Issues, *Review of Quantitative Finance and Accounting*, Vol. 5, 241-251;
94. Francis J.R.&Krishanan J.(1999), Accounting accruals and auditor reporting conservatism, *Contemporary Accounting Research*, 16(1), P.135-165;
95. Francis, J. R. (2004), What do we know about audit quality? *British Accounting Review* 36 (4): 345–368;
96. Fülöp M. T., Șpan G. A. & Popa E. I.(2010), Internal organisation of audit committee on the entitites listed on stock exchange, *European Journal of Management*, 2010,p.92-96, Ulrich’s International Periodicals Directory, <http://www.ulrichsweb.com/ulrichsweb/>
97. Fülöp M. T., Șpan G. A., Pop A.&Popa E. I.(2010), The similitude and disimilitude of OECD, Romanien and German corporat governance codes, *International Journalof Business Research*, 2010, p.185-189, Ulrich’s International Periodicals Directory, <http://www.ulrichsweb.com/ulrichsweb/>
98. Fülöp M.T.(2011), Studiu comparative asupra implementării Directivei privind auditul statutar în statele membre UE, *Audit Financiar*, nr.6, p.14-23;
99. Gennaro, Mauro Di (2007). The role of internal audit in corporate governance. Case: Fiat Group, *International In-house Counsel Journal*, Vol.1, No.2, November
100. Gilson, R. (2001) ‘Globalizing corporate governance: convergence of form or function’,*American Journal of Comparative Law*, Vol. 49, p.329;
101. Gilson, Stuart, Paul Healy, Christopher Noe, and Krishna Palepu, 2001, Analyst specialization and conglomerate stock breakups, *Journal of Accounting Research* 39, 565–582.
102. Goodwin, J. (2003) - The Relationship between the Audit Committee and the Internal Audit Function: Evidence from Australia and New Zealand, *International Journal of Auditing*, vol.7, pp.263-278;
103. Goodwin, J. and Yeo, T.Y. (2001) – Two Factors Affecting Internal Audit Independence and Objectivity: Evidence from Singapore, *International Journal of Auditing*, vol.5, pp.107-125;
104. Goodwin, J., & Seow, J. L. (2000). The influence of corporate governance mechanisms on the quality of financial reporting and auditing: perceptions of auditors and directors in Singapore. *Journal of Accounting and Finance*, 42(3), 195-224;
105. Goodwin-Stewart, J. & Kent, P. (2006), ‘Relation between external audit fees, audit committee characteristics and internal audit’, *Accounting and Finance*, Vol. 46, No. 3, pp. 387–404;
106. Gordon F. Woodbine J.L. (2010), Leadership Styles and the Moral Choice of Internal Auditors, *EJBO Electronic Journal of Business Ethics and Organization Studies*, Vol. 15, No. 1, p. 28-35;
107. Gordon, E. A., Henry, E., & Palia, D. (2005). *Related Party Transactions: Associations with Corporate Governance and Firm Value*. Unpublished manuscript.
108. Graf A.,Stiglbauer M.(2007), Deutsches Corporate Governance Kodex: Eine Analyse der Qualitätssicherungs- und erweiterten Kommunikationsfunktion, *Journal Zeitschrift für Planung & Unternehmenssteuerung*, Springer Verlag, ISSN 1613-8392, p.279-300;
109. Gramling A.A: et al.(2004), The role of the internal audit function in corporate governance: A synthesis of the extant internal auditing literature and directions for future research, *Journal of Accounting Literature*, Vol.23, pp.194-244;
110. Gramling, A.A. and Stone, D.N. (2001). Audit Firm Industry Expertise: A Review and Synthesis of the ArchievalLiterature, *Journal of Accounting Literature*, 20, pp.1-27.
111. Gramling, A.A., Maletta, M.J., Schneider, A. and Church, B.K. (2004), Role of the internal audit function in corporate governance: a synthesis of the extant internal auditing literature and directions for future research, *Journal of Accounting Literature*, Vol. 23, pp. 194-244.
112. Gugler K. (2005), Der Einfluss von Corporate Governance aud die Determinanten und Effekte von Investitionen, *Journal für Betriebswirtschaft*, S.113-143;
113. Hansmann H, Kraakman R (2001), The End of History for Corporate Law. *Georgetown Law Journal*;89:439-68.
114. Heath J.,(2009), The Uses and Abuses of Agency Theory, *Business Ethics Quarterly* 19:4 (October 2009); ISSN 1052-150X, pp. 497-528;
115. Hermanson D.R.(2006), Ten Conclusions on corporate governance, accounting, and auditing, *Internal Auditing*; Jul/Aug 2006; 21, 4; ABI/INFORM Global pg. 45-48;

116. Hermanson D.R.,(2002) The growing stature of internal auditing, *Internal Auditing* 17 (6): 43-44.
117. Hermanson, D. R. and Rittenberg, L. E. (2003), Internal audit and organizational governance, in Jr., A. D. B., Gramling, A. A. and Ramamoorti, S. (Eds.), *Research Opportunities in Internal Auditing*. The Institute of Internal Auditors Research
118. Hermanson, D.R.,Rittenberg L. (2003), Internal audit and organizational governance. Research Opportunities in Internal Auditing. *Institute of Internal Auditors Research Foundation*. Altamonte Springs;
119. Herrbach O.(2001) Audit quality, auditor behaviour and the psychological contract, *The European Accounting Review*, 10:4, 787–802;
120. Hirsch B., Sorg M.(2006), *Corporate Governance – Welchen Beitrag können Controller leisten?*, Zeitschrift für Palnung& Unternehmenssteuerung 17, S.201-221;
121. Hoitash U. et al.(2009), Corproate Governance and Internal Control over Financial Reporting: A Comparison of Regulatory Regimes, *The accounting review*, Vol.84(3), p.839-867;
122. Hopt, K., Kanda, H., Roe, M. and Wymeersch, E. (Eds.) (1998) Comparative Corporate Governance – The State of the Art and Emerging Research, *Clarendon Press*, Oxford.
123. Huludeț, S.M.(2009), Transparența și prezentarea informațiilor –practici eficiente de guvernanză corproativă, *Studia Vasile Goldiș, Arad Seria Științe Economice*, p.241-247
124. Jenkins, P., et al. (2010) ‘Bankers’ fury at UK bonuses supertax’, *Financial Times (Asia)*, 10 December, p.1
125. Jensen, M.C., Meckling, H. W.(1976), „Theory of the Firm: Managerial Behaviour, Agency Costs and Ownership Structure”, *Journal of Financial Economics*, vol. 3, nr. 41976;
126. Jud G.(1996), Die Überwachung der Unternehmen durch deren Organe, *Treuhand-Kammer*, Zürich
127. Julien, Rick and Larry Rieger (2007). Internal audit plays a pivotal role in strengthening corporate governance, Crowe Chizek and Company, http://folio.crowechizek.com/files/PDF/RPS5027B1A_InternalAuditors_lo.pdf
128. Kaserer, C. & Moldenhauer, B. (2008), Insider Ownership and Corporate Performance – Evidence from Germany, *Review of Management Science*, 2(1), pp. 1–35.
129. Keefe, J. (2010) Fixing a failed US pension scheme, *Financial Times (Asia)*, 25 January, p.9
130. Knapp J.R., Dalziel, T & Lewis W.M.(2011), Governing Top Managers: Board Control, Social Categorization, and Their Unintended Influence on Discretionary Behaviors, *Corporate Governance: An International Review*, Blackwell Publishing Ltd, doi:10.1111/j.1467-8683.2011.00845.x, 19(4): 295–310
131. Knechel, R. W. (2000), Behavioral Research in Auditing and Its Impact on Audit Education. *Issues in Accounting Education* 15 (4): 695–712;
132. Kolozsi, L.& Durgheu, L.(2010), National experiences regarding corporate governance– „Proper practice” Codes, *Analele Universității din Oradea. Științe Economice*, ISSN-1582-5450, p.582-587;
133. Kothari, S., Loutskina, E., Nikolaev, V., 2008, Agency Theory of Overvalued Equity as an Explanation for the Accrual Anomaly, working paper, MIT Sloan School of Management.
134. Krey, S. (2001a): Qualitätssicherung in der Internen Revision, in: *Der Betrieb*, Heft 47, 23. November 2001, S. 2460-2464.
135. Krishnan, J.(2005), Audit Committee Quality and Internal Control: An Empirical Analysis, *TheAccounting Review* 80(2) p.649-678;
136. Kueppers, R. J;Sullivan, K. B. (2010),How and why an independent audit matters, *International Journal of Disclosyre and Governance*, Volume 7(4),p286-293;
137. Kurt, E.S.(2006), Corporate governance principles compliance report in the view of Turkish firms, *Journal of accounting and management information systems*, ISSN: 1583-4387, p.32-42;
138. La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., Shleifer, A. and Vishny, R. (1997) ‘Legal determinants of external finance’, *Journal of Finance*, Vol. 52, No. 3, pp.1131–1150.
139. La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., Shleifer, A. and Vishny, R. (1998) ‘Law and finance’, *Journal of Political Economy*, Vol. 106, No. 6, pp.1113–1155
140. Lan L. L. & Heracleous L., (2010), Rethinking agency theory: The view from law, *Academy of Management Review*, Vol. 35, No. 2, 294–314;
141. Law, P. (2007), Employment issues on perceptions of auditor independence, *Emerging Scholars’ Colloquium-Fifth Asia Pacific Interdisciplinary Research in Accounting Conference (APIRA)*
142. Lazăr A.(2007),Guvernanța corporativă - obligație sau opțiune?, *Audit Financiar*, nr.4
143. Lennox C. L.(1999) Audit quality and auditor Size: an evaluation of Reputation and Deep Pockets Hypotheses, *Journal of business Finance & Accounting*, 26(7)&(8),0306-686X;
144. Lowensohn, S. H., L. E. Johnson, R. J. Elder, and S. P. Davies, (2007), Auditor Specialization, Perceived Audit Quality, and Audit Fees in the Local Government Audit Market. *Journal of Accounting and Public Policy* 26 (6): 705–732;
145. Macovei, I.C.(2006), ce este comitetul de audit?, *Analele Științifice ales Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași Tomul LII/LIII Științe Economice*, p.37-41

146. Manolescu M.(2008), Raportarea financiară și guvernanta corporativă, *Audit Financiar*, nr.9
147. Manolescu M., Roman A.G.,Roman C.& Mocanu M.(2010), Comunicarea auditorului cu persoanele însărcinate cu guvernanta, *Audit Financiar*, nr.1, p.12-17
148. Manolescu, M., Roman, A.G., Șendroi, C., Petre, G., Lazăr, A. & Domnișoru, S.(2009), corporate governance- Assessments and objectives regarding implementation and assimilation process in Romania, *Management & Marketing Vol. 4, No. 2, pp. 151-156.*
149. Mat Zain, M. & Subramaniam, N. (2007) – Internal auditors perceptions on audit committes interactions: a qualitative study in Malaysian public corporation, *Corporate Governance*, Volume 15 Number 5 September;
150. Mățiș D., Boța-Avram C., (2010) - Studiu privind relevanța publicării raportului de audit intern în contextul asigurării unei bune guvernante corporative, *Audit Financiar*, nr.10/2010, pp.26-33.
151. McElveen, M. (2002) – New Rules, New Challenges, *The Internal Auditor*, no.59, pp.40-47;
152. McMullen D.A. (1996). Audit committee performance: an investigation of the consequences associated with audit committees. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 15(1), 87–103;
153. Miglietta , Angelo, Mario Anaclerio*, Cristina Bettinelli (2007)., Internal audit risk assessment and legal risk: first evidence in the Italian experience. *Corporate Ownership & Control / Volume 4, Issue 4, Summer: 50 – 58*
154. Mihăileanu L.(2008), Impactul legii Sarbanes-Oxley asupra companiilor românești, *Audit Financiar*,nr.7
155. Moelle R. (2004), Sarbanes-Oxley and the New Internal Auditing Rules, *John Wiley&Sons*, ISBN-10:0-471-48306-0, Hoboken, New Jersey;
156. Moizer, P. (1997), Auditor Reputation: the International Empirical Evidence. *International Journal of Auditing* 1 (1): 61–74;
157. Morariu A.& Amuza Conabie A. (2007), Riscul managerial și auditul intern, *Audit Financiar*, nr.4
158. Morariu A.&Stoian F.(2006), Promovarea Guvernantei Corporative în realizarea unui management performant, *Audit Financiar*, nr.7
159. Morariu, A., Mitea, N., Stoian, F.& Crecana, C. (2009), internal audit and corporate governance, an value for entities' management, *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*;
160. Mureșan, M., Fülöp M.T.& Cîrstea, A.(2008), Organisation des audit committees in Deuschen Unternehmen, *Analele Universității din Oradea. Științe Economice*, ISSN – 1582 – 5450, p.1331-1336;
161. Nicholson, G. J. and Kiel, G. C. (2007) ‘Can Directors Impact Performance? A case-based test of three theories of corporate governance’, *Journal Compilation, Blackwell publishing*, 15(4): 585-608.
162. Official Journal of the European Union L 52/61, 2005/162/EC
163. Owusu-Ansah, S. and Leventis, S. (2006), Timeliness of corporate annual financial reporting in Greece, *European Accounting Review*, Vol. 15 No. 2, pp. 273-87.
164. Page, M. and Spira, L.F. (2004), The Turnbull Report, Internal Control and Risk Management: The Developing Role of Internal Audit, *The Institute of Chartered Accountants of Scotland*, Edinburgh.
165. Palazzesi, M. & Pfyffer, H.-U. (2004),Interne Revision und Unternehmensüberwachung – von der Konkurrenz zur Kooperation. *Der Schweizer Treuhänder*, 1-2, 7-16.
166. Palmrose, Z. and S. Scholz. 2002. The Accounting Causes and Legal Consequences of Non-GAAP Reporting: Evidence from Restatements. *Contemporary Accounting Research Conference*.
167. Peel, Q., Masters, B., Jones, S. and van Duyn, A. (2010), Call for derivatives rules reform, *Financial Times (Asia)*, 11 March, p.2
168. Phillips, R., R. E. Freeman, A. Wicks. (2003) What stakeholder theory is not. *Bus. Ethics Quart.* 13(4) 479–502.
169. Piot C. (2001) Agency costs and audit quality: evidence from France, *The European accounting Review*, 10:3, 461-499;
170. Pohle K.& Weder A.(2005), Leitfaden “Best Practice” von Bilanzprüfungsausschüssen (Audit committees), *Der Betrieb* p.237-239;
171. Popescu R.(2007),Raportul CADBURY, într-o nouă ediție, *Audit Financiar*, nr.2
172. Porter, B.A., (2009) - The audit trinity: the key to securing corporate accountability, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 24 No. 2, pp. 156-182;
173. Ranzinger, Chr. & Blies, P. (2001). Audit Committees im internationalen Kontext, *Die Aktiengesellschaft*,46, S. 455-462.
174. Robu V.et al (2004),Analiza performanței firmelor românești cotate în contextual integrării în uniunea europeană. Problematika modelelor de guvernanta corporativă folosite în țările din uniunea europeană și diagnosticarea modelului general de conducere și administrare specidic firmelor românești cotate. Analiza comparativă a sistemului de guvernanta corporativă a companiilor românești și a modelelor utilizate în țările din uniunea europeană , <http://www.management.ase.ro/reveconomia/2004-special2/28.pdf>;

175. Rusovici A.&Popescu R. (2008), Contribuții internaționale la dezvoltarea conceptului de guvernanță corporativă, *Audit Financiar*, nr.9
176. Ruud, F., & Bodenmann, J. M. (2002). Corporate Governance in der Schweiz: Standpunkte der Verwaltungsräte von SWX-kotierten Unternehmen. *Der Schweizer Treuhänder*(4), 273-282.
177. Ruud, T. F. & Bodenmann, J. M. (2001), Corporate Governance und Interne Revision, *Der Schweizer Treuhänder*, 6-7, 521-534.
178. Ruud, T. F. & Jenal, L. (2004), Internal Control. *Der Schweizer Treuhänder*, 12, 1045-1050.
179. Ruud, T. F. & Jenal, L. (2005), Licht im Internal-Control-Dschungel. *Der Schweizer Treuhänder*, 6-7, 455-460.
180. Ruud, T. F. & Linisi A.C.S. (2001), Qualitätssicherung in der Internen Revision, *Der Schweizer Treuhänder*, 6-7, 543-552.
181. Ruud, T. F. (2004). Kurzübersicht über die Verantwortung der Audit Committees. *Praxis BoardMatters, Ernst & Young*, Herbst 2004, 4-7.
182. Sarchizian, S.(2010), The Importance of Corporate Governance Codes in European Union Countries, *Analele Universității Ovidius Seria Științe Economice*, ISSN 1582-9383, p.697-701
183. Sarens, G. and Abdolmohammadi, M.J. (2010b), Monitoring effects of the internal audit function: agency theory versus other explanatory variables, *International Journal of Auditing*, Vol. 14
184. Sarens, G., De Beelde, I. and Everaert, P. (2009), Internal audit: the expert in providing comfort to the audit committee – the case of risk management and internal control, *British Accounting Review*, Vol. 41 No. 2, pp. 90-106.
185. Shleifer, Andrei și Vishny, Robert W.(1997), A Survey of Corporate Governance, *The Journal of Finance*, nr.52;
186. Simnett, R., Green, W., & Roebuck, P. (1993). Disclosure of Audit Committees by Public Companies in Australia 1988- 1990. *Australian Accounting Review*, 3(1), 45-50;
187. Simunic, D. A. and Stein M. 1987. Product differentiation in auditing: a study of auditor choice in the market for unseasoned new issues, *Canadian Certified General Accountants' Research Foundation*.
188. Simunic, D.A. and Stein M.T.(1995), The Audit Market Place, *CA Magazine*, (Jan/Feb 1995): 53-58;
189. Stanciu L.& Stoicescu L.(2009), Studiu privind necesitatea, rolul, responsabilitățile și eficiența unui comitet de audit, *Audit financiar*, nr.1 p.3-11
190. Stanciu, V.&Eden, A.(2007), Corporate governance and internal audit, *Journal of accounting and management information systems*, ISSN: 1583-4387, p.574-579;
191. Ștreangă S.(2010), Viitorul auditului după criza financiară, *Audit Financiar*, nr.1, p.50-54
192. Sunday O.K.(2008), *Corporate Governance and Firm Performance: The Case of Nigerian Listed Firms*, *European Journal of Economics, Finance Administrative Sciences*, ISSN 1450-2887 Issue 14, http://www.eurojournals.com/ejefas_14_02.pdf
193. Tayyebi A.(2009), Standarde globale de audit și contabilitate: dificultățile implicate de adoptare și implementare, *Audit Financiar*, nr. 4, p.43-36
194. Themistokles G.L. & Evaggelos, D.(2008), The Missing Link to an Effective Corporate Governance System, *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, Vol. 8, No. 1, pp. 73-82;
195. Tiron Tudor A., Fülöp M. T.& Cîrstea A.(2009), Investigation of audit reports in the Romanian listed entities, *International Journal of Business Research*, 9(7), 2009, p.1-5, Ulrich's International Periodicals Directory, <http://www.ulrichsweb.com/ulrichsweb/>
196. Toma, E.(2009), Noi moduri de guvernare în Uniunea Europeană, *Studia Universității Vasile Goldiș, Arad seria Științe Economice*, p.27-32
197. Turely, James(2004) "Get Ready for the EU's 8th Directive" in Directorship-June, P.18-21
198. Țurlea E.& Mocanu M.(2010), Perspective strategice în auditul financiar, *Audit Financiar*, nr.6, p.20-28;
199. Turlea, E., Mocanu, M. & Radu, C.(2010), Corporate governance in the banking industry, *Journal of accounting and management information systems*, ISSN: 1583-4387, p.379-402;
200. Turley, S. and Zaman, M. (2004) - The Corporate Governance Effects of Audit Committees, *Journal of Management and Governance*, vol.8, pp.305-332;
201. Uhlig A.(2001), Britische Regeln mit Vorbildcharakter, in: Corporate Governance: Kompetenz, Kontrolle und Verantwortung in den Unternehmen, in: *NZZ Fokus*, Nr.10, P.72-73;
202. Uruci, E.& Begani, A.(2006), The Albanian corporate governance framework, *Journal of accounting and management information systems*, ISSN: 1583-4387, p.43-59;
203. Verlag Erich Schmidt (2007) ,The role of internal audit in corporate governance in Europe: Current status, necessary improvements, future tasks, *European confederation of Institutes of Internal Auditing (ECIA)* (Ed.): 39 – 44
204. Vinten, G., & Lee, C. (1993). Audit committees and corporate control. *Managerial Auditing Journal*, 8(3), 11-24;

205. Vintilescu Belciug A., Brojba L.C., Gegea C.&Crețu Coloiu D.(2010), Cuantificarea performanței auditului intern în cadrul instituțiilor publice, *Audit Financiar*, nr.3, p.10-17
206. Vladu, B.A. & Mățiș D. (2009), Corporate governance and creative accounting two concepts strongly connectes? Some interesting insights hights highlights by constructing the internal hisoty of a literature, *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*;
207. Wallace, W.A. and Kreutzfeldt, R.W. (1991), “Distinctive characteristics of entities with an internal audit department and the association of the quality of such departments with errors”, *Contemporary Accounting Research*, Vol. 7, pp. 485-512.
208. Wallman, S., 1996. The future of accounting, part III: Reliability and auditor independence. *Accounting Horizons* 10, 76-97;
209. Watkins, A. L., W. Hillison, and S. E. Morecroft (2004), Audit Quality: A Synthesis of Theory and Empirical Evidence. *Journal of Accounting Literature* 23: 153–193;
210. Watts R.L. & Zimmerman J.L.(1990), Positive accounting theory: A ten year perspective, *The Accounting Review*,Vol.65(1), p.131-156;
211. Watts, R.L. (1977), Corporate financial statements, a product of the market and political processes. *Australian Journal of Management* 2 (April): 53-75;
212. Watts, R.L. (2003), Conservatism in accounting Part I: explanations and implications, *Accounting Horizons* 17 (September): 207-221;
213. Watts, R.L. and J. L. Zimmerman(1983), Agency problems, auditing and the theory of the firm: Some evidence. *Journal of Law and Economics* 26 (October): 613-634;
214. Watts, R.L. and J. L. Zimmerman. (1978), Towards a positive theory of the determination of accounting standards. *The Accounting Review* 53 (January): 112-134;
215. Watts, R.L. and J. L. Zimmerman. (1979), The demand for and supply of accounting theories: The market for excuses. *The Accounting Review* 54 (April): 273-305;
216. Weaver L.(2008), Raportul auditorilor către cei însărcinați cu guvernanta – cel mai important rezultat al procesului de audit, *Audit Financiar*, nr.10
217. Weets V. (1999), Who will be the new auditor ?, http://www.feb.ugent.be/wp_99_77.pdf;
218. Yermack, D. (1996). Higher market valuation of companies with a small board of directors.
219. Zapodeanu, D., Boloș M& Kolozsi, L. (2009), The corporate governance of public entities in Romania, *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*;
220. Zapodeanu, D.,Kolozsi, L& Durgheu L. (2009), Applying the principles of corporate governance in central and eastern European counties, the national characteristics and particularities of corporate governing in the Romanian economy, *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*;

Site-uri

1. Accounting commission adopt green paper on the role, position and liability of statutory auditors <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/96/696&format=HTML&aged=1&language=EN>
2. Actul(Legea) Sarbanes Oxley (2002), European Corporate governance institute(2009), http://www.ecgi.org/codes/all_codes.php;
3. American Institute of Certified Public Accountants , <http://www.aicpa.org/>;
4. Bertschinger,Peter/Schaad,Martin(2003): "Beitrag zur Corporate Governance in der Schweiz"Zürich, http://www.auditcommittee.ch/library/pdf/OrdnerTeil_5_AC.pdf
5. Brown, L.D. & Caylor, M.L. (2004). *Corporate Governance and Firm Performance*. Working Paper, <http://w4.stern.nyu.edu/emplibary/Brown.pdf>
6. Cadbury Report: http://en.wikipedia.org/wiki/Cadbury_Report
7. Corporate governance. Best practices(2007) <http://www.worldbank.org/>
8. Corporate Social Responsibility: <http://www.ey.com/global/Content.nsf/Germany/>
9. Declarația Internațională privind Practica de Audit (IAPS) 1004 - Relația dintre Supraveghetorii bancari și auditorii externi ai băncii elaborate de Internațional Auditing and Assurance Snadrd Board, <http://web.ifac.org/b005-2010-iaasb-handbook-iaps-1004.pdf>
10. Deutsches Corporate Governance Kodex:http://deutsche-boerse.com/dbag/dispatch/de/binary/10_company/Deutscher_Corporate_Governance_Kodex.pdf
11. Ernst & Young -“Share responsibility: The audit committee and the board”
12. Ernst&Young(2004), Audit Committee Agenda
13. European Corporate Governance Service www.ecgs.org
14. Herdman, R. K. (2002). Making Audit Committees More Effective [Speech]. <http://www.sec.gov/news/speech/spch543.htm>
15. IIA (2002): The Professional Practices Framework, Institute of Internal Auditors, Altamonte Springs, USA 2002.

16. Informații privind aplicarea Codului de guvernanta corporativă se regăsesc : <http://www.bvb.ro/info/Rapoarte/02010.pdf>
17. Internal Market: "European Group of Auditors' Oversight Bodies" created <http://europa.eu/rapid/1596&format=HTML&aged=0&language=EN>;
18. International Financial Corporation(2007) <http://www.ifc.org/corporategovernance>
19. KPMG (2001). *Corporate Governance in der Schweiz*. Zürich <http://www.economiesuisse.ch/de.pdf>
20. KPMG (2001/2002), Internal and external Audit, KPMG Survery, Germany
21. KPMG (2002). *Kommentar zum Swiss Code of Best Practice*. Zürich, <http://www.auditcommittee.ch/KommentarSwissCode.pdf>
22. KPMG (2004), ACI Roundtables im Rückblick, http://www.audit-committee-institute.de/pdf/roundtable_rueckblick_2004_final.pdf
23. KPMG (2004), Bedeutung der Internen Revision in der Corporate Governance, KPMG Deutsche Treuhand Gesellschaft, Frankfurt am Main, Deutschland
24. KPMG (2004). *Interne Kontrolle in der Schweizer Praxis. Standortbestimmung bei Schweizer Unternehmen* http://www.svir.ch/fileadmin/downloads/20050524_KPMG_Studie_Interne_Kontrolle_de.pdf
25. McKinsey & Co (2002). Global investor opinion survey on corporate governance, 2.
26. McKinsey (2000). *Investor opinion survey on corporate governance*. London
27. OECD Principiile Guvernării corproative www.oecd.org
28. Price Waterhouse Coopers <http://www.pwc.de/portal>
29. Public Company Accounting Oversight Board <http://www.pcaobus.org/>
30. PWC (2003). *Audit Committees. Good practices for meeting market expectations (2nd ed.)*. http://www.pwc.com/en_GX/gx/ifrs-reporting/pdf/audit_committees_2nd_ed.pdf
31. PWC (2003a). *The Future of Internal Audit*. Genesis Park, PricewaterhouseCoopers LLP, November 2003.
32. PWC (2004). *Audit Committees in der Schweiz*. Zürich, http://www.presseportal.ch/de/pm/100008191/100496318/pricewaterhousecoopers_ag
33. Raportul Smith, European Corporate governance institute(2009), http://www.ecgi.org/codes/all_codes.php
34. Raportul Turnbull(1999), European Corporate governance institute(2009), http://www.ecgi.org/codes/all_codes.php
35. Smith's Report: <http://www.codoh.com/report/report.html>
36. The Institute of Internal Auditor (IIA) http://www.theiia.org/ia/index.cfm?doc_id=22

Working paper

1. Black B.S.,Khanna V.(2007), Can corporate governance reforms increase firms' market values? Evidence from India, European Corporate Governance Institute, Finance Working Paper No.159/2007, <http://ssrn.com/abstract=914440>
2. Black et al.(2005), Corporate Governance and Firm's Market Values: Time Series Evidence from Russia, Working Paper;
3. Bliss, M.A., Gul, F.A., Majid, A. and S.Y.J. Sun, (2008) Politically connected firms, corporate governance and audit pricing. Working paper, Hong Kong Polytechnic University;
4. Brown, L.D. & Caylor, M.L. (2004). *Corporate Governance and Firm Performance*. Working Paper.
5. Coram, Paul, Colin Ferguson and Robyn Moroney (2007). The importance of internal audit in fraud detection, Working Paper, University of Melbourne, <http://www.afaanz.org/200642.pdf>
6. Damagum Y.M.(2009), Teză de doctorat;
7. Drobetz, W., Schillhofer, A. & Zimmermann, H. (2004). *Corporate Governance and firm performance:Evidence from Germany*. Working Paper. <http://pages.unibas.ch/wwz/finanz/CorpGov.pdf>
8. Drobetz, W., Schillhofer, A. & Zimmermann, H. (2004).-“*Corporate Governance and firm performance:Evidence from Germany*.”Working Paper.
9. Ernst & Young (2003) spotlight on Audit Committees, Suggested Practices for Corporate Governance;
10. Gauthier S.J. (2007), Guidelines for responding to proposed accounting and auditing standards: the GFOA Executive Board recently approved specific pri, <http://www.entrepreneur.com/tradejournals/article/173677212.html>;
11. Hawley, J.P. and Williams A.T. (1996), *Corporate Governance in the United States: The Rise of Fiduciary Capitalism*, Working Paper, Saint Mary's College of California, School of Economics and Business Administration.
12. Huchet, Jean-Francois, and Xavier Richet, 1999, “China in Search of an Efficient Corporate Governance System: International Comparisons and Lessons”, working paper, Center for Economic Reform and Transformation, Heriot-Watt University.
13. Kaserer C.,Moldenhausser B.(2007), Insider Ownership and Corporate Performance – Evidence from Germany, Working Paper;

14. KPMG(2003) Sarbanes- Oxley –A closer Look;
15. Lindberg L.D.& Beck F.D.(2002), CPAs' Perceptions of Auditor Independence: An Analysis of Views Before and After the Collapse of Enron, http://aaahq.org/audit/_papers/AuditorIndep-paper1-AuditingSection.isu.pdf ;
16. Mckinsey&Company(2001), Giving new life to the corporate governance reform agenda for emerging markets, http://info.worldbank.org/e154716/domestic2003/McKinsey_EMS2001.pdf;
17. Peasnell, K. V., Pope, P. F., & Young, S. (2000). Board monitoring and earnings management: do outside directors influence abnormal accruals?. *Lancaster University Working Paper*. [Online] Available www.http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfmabstract_id249557;
18. Sarens, G. & De Beelde, I. (2006) – *Interaction between internal auditors and the audit committee: an analysis of expectations and perceptions*, Working paper, Universiteit Gent;
19. Sarens, G. and Abdolmohammadi, M.J. (2010a), Cultural dimension effects on professionalism of internal auditing practice in various countries, working paper.
20. Sharma, D. S. (2003), The efficacy of audit committee monitoring of audit quality: Tests of main and interaction effects, Paper presented at AFAANZ Conference, Brisbane, Australia.
21. Watts, R.L. (1993), A proposal for research on conservatism. Working paper, University of Rochester (presented at American Accounting Association Annual Meeting, San Francisco, CA);
22. Wells K.M.(2009), Corporate Governance Background Report on Poison Pills, Corporate Governance , News and Articles;
23. Wu, M. 2002. Earnings restatements: A capital market perspective. Working paper, New York University.

Legislație

1. BVB (2010), Ghidul emitentului pentru piața reglementată la vedere a BVB;
2. CAFR(2000) Audit Financiar;
3. CECCAR (1995), Norme de audit financiar și certificare a bilanțului contabil nr. 1/1995, Editura CECCAR, București;
4. CNVM Regulamentul 1 pe 2006;
5. Curtea de Conturi a României (2005), Manualul auditului performanței, București
6. Directiva 2006/43/CE
7. DIRECTIVA 2006/46/CE
8. Directiva 78/660/CEE
9. Directiva 83/349/CEE
10. Directiva 84/253/CEE
11. Directiva 86/635/CEE
12. Directiva 91/674/CEE
13. Directiva a VIII-a a Consiliului nr. 84/253/EEC;
14. Legea 133/2002, pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 75/1999;
15. Legea 26/2010, Pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 75/1999 privind activitatea de audit financiar , M. Of. 145/2010
16. Legea 30/1991 privind societățile comerciale publicat în Monitorul oficial 1066/2007
17. Legea 672/2002 privind auditul public intern publicat în Monitorul oficial nr.953/2002
18. Legea contabilității 82/1991 republicată 2008, M. Of. 454/2008;
19. Legea nr. 133/2002 , pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 75/1999;
20. Legea nr.441/2006,
21. OG 119/1999, privind controlul intern și controlul financiar preventiv, M.Of.430.1999;
22. OMFP 1752/2005, Pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene;
23. OMFP 3055/2009, Pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene;
24. OMFP 1775/2004, Privind unele reglementări în domeniul contabilității, M. Of. 27/2005;
25. OMFP 1827/2003, Privind modificarea și completarea unor reglementări în domeniul contabilității, M. Of. 53/2004;
26. OMFP 2374 /2007, Privind modificarea și completarea Ordinului ministrului finanțelor publice nr. 1.752/2005 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene;
27. OMFP 94/2001, Pentru aprobarea Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate, M.Of. 85/2001;
28. Ordonanța de urgență nr. 90/2008, M.Of. 481/2008;
29. Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 75/1999;
30. Regulamentul Guvernatorului Bancii Mondiale 5/2005;